

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Сродкі ад суботніка пойдучь на набыццё рэанімабіляў і медабсталявання

Міністэрства фінансаў Беларусі накірэ Міністэрству аховы здароўя сродкі ў аб'ёме Б7,5 млрд, атрыманыя ад правядзення 19 красавіка 2008 года рэспубліканскага суботніка. Такое разнае ўтрымліваецца ў пастанове Савета Міністраў ад 14 ліпеня 2008 года № 1019.

Грошы пойдучь на набыццё рэанімабіляў з поўнай камплектацыяй іх медыцынскай тэхнікі і іншым неабходным абсталяваннем для дзяржаўнай установы «Рэспубліканскі навукова-практычны цэнтр «Матц і дзіця» і іншых дзяржаўных устаноў аховы здароўя, якія падпарадкаваны Міністэрству аховы здароўя, аб'яўчанам і Мінскаму гарвыканаму і аказваюць медыцынскае дапамога дзецям.

Дакумент устанавіла персанальную адказнасць міністра аховы здароўя за мэтавае выкарыстанне грошай.

Кар. БЕЛТА.

ПАРТЫ — У ПАСІВЕ

Выбары

На сёлетніх выбарах пры фарміраванні акруговых выбаркамаў ад іх вылучана куды менш кандыдатаў, чым на мінулых

Першы этап кампаніі па выбарах дэпутатаў — прайдзенне сфарміраваных акруговых камісій. Вынікі яго пракаментвала на сустрэчы з журналістамі Лідзія ЯРМОШЫНА — старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах і правядзенні рэспубліканскіх рэферэндумаў.

Нагадаем, што выбарчы акруг — 110, на кожную даводзіцца ў сярэднім каля 64 тыс. выбарчыкаў і... камісія з 9—13 чалавек. Цэнтральны выбаркам сыхляецца ўсё ж да максімальнай колькасці супрацоўнікаў гэтых грамадскіх органаў. Лідзія Ярмошына патлумачыла гэта тым, што «у акруговай выбарчай камісіі шмат паўнамоцтваў і дзевяці чалавек недастаткова для таго, каб наладзіць добрую работу. Таму мы заўсёды рэкамендуем мясцовым уладам фарміраваць акруговыя выбарчыя камісіі ў поўным складзе».

Старшыня Цэнтрвыбаркама зрабіла акцэнт на тым, што актыўнасць палітычных партый у сёлетніх выбарах знізілася:

«Заявак палітычных партый было менш, чым пры выбарах у 2004 годзе, калі таксама фарміраваліся акруговыя выбарчыя камісіі».

Асабліваю ўвагу Лідзія Ярмошына звярнула на ўдзел у гэтых працах апазіцыйных палітычных партый: сёлета яны вылучылі амаль у два з паловай разы менш прадстаўнікоў, чым на мінулых выбарах.

Усё ад грамадзян, працоўных калектываў, грамадскіх арганізацый і палітычных партый было вылучана 1853 кандыдатаў. У актыўны жа акруговыя выбарчыя камісіі увайшлі толькі 1400. Так што не абышлося без конкурсу. Больш «пашанцавала» працоўным калектывам — іх заяўка задаволена на 80 працэнтаў, а ў імі — прадстаўнікі ад грамадзян, грамадскіх аб'яднанняў, палітычных партый. Наглядзячы на зніжэнне колькасці прадстаўнікоў апазіцыйных партый пры фарміраванні акруговых камісій, іх заяўкі былі задаволены сёлета больш поўна:

«У 2004 годзе заяўка палітычных партый была задаволена на 10 працэнтаў, а ў 2008 — на 32,2 працэнтаў, — паведаміла Лідзія Ярмошына».

Апазіцыйныя партыі будуць прадстаўлены ў акруговых камісіях 38 удзельнікамі. Старшыня Цэнтрвыбаркама адзначыла і тэрытарыяльны асаблівасць: «Гомельская і Мінская вобласці пры адборы партыйных кандыдатаў аддалі перавагу партыям, якія адносяць сябе да апазіцыйных».

Аднак самае цікавае ўсё ж наперадзе. Вылучэнне саміх кандыдатаў у дэпутаты пачнецца з 20 ліпеня. Праўда, ужо сёння ў Цэнтрвыбаркам паступаюць заяўкі ад бу-

дучых патэнцыйных кандыдатаў на рэгістрацыю ініцыятыўных груп. Яны і правядуць збор подпісаў, без якіх кандыдатам стаць немагчыма. Нагадаем, што для гэтага варта мець як мінімум тысячу подпісаў. — Усе подпісы, сабраныя да 20 ліпеня, лічацца несапраўднымі, і падкрэсліла Лідзія Ярмошына. — Падчас збору подпісаў забаронена раздаваць лістоўкі, нейкія плазды і іншыя рэкламныя будучыя кандыдатаў у дэпутаты. Ініцыятыўная група можа толькі паказваць нейкія інфармацыйныя матэрыялы, якія характарызуюць кандыдата.

Не менш цікава акалічнасць датычэння і самога механізма галасавання. У прыватнасці, галасаванне часова зарэгістраваных беларусаў. Гэта грамадзяне, якія тэмпоральна могуць прагласаваць двойчы — па месцы і часовай, і пастаяннай рэгістрацыі.

Аднак яны складаюць толькі 0,2 працэнта ад агульнай колькасці выбарчыкаў. І нават калі ўсе яны парушаць закон, то істотна на вынікі выбараў гэта не паўплывае, — запэўніла Лідзія Ярмошына.

Старшыня ЦВК адзначыла таксама, што гэта праблема не можа быць вырашана, пакуль не з'явіцца адзіны рэгістр насельніцтва. А вось рашэнне іншай праблемы Цэнтрвыбаркам прапанаваў: стварэнне рэзервовай перасоўнай часткі для галасавання — на выпадк форс-мажорных абставінаў. Напрыклад, на ўчастках на базе школ у кожную выбарчую кампанію знаходзіцца «жартаўнік», якія тэлефануюць і кажуць, што ўчастак заміраваўся. Ні разу яшчэ гэтых інфармацыя, дзядзь Богу, не пацвердзілася, аднак ўчастак на гэты час закрываўся, а значыць, і зніклі магчымасць прагласаваць. Каб не губляць тым самым патэнцыйныя галасы, Цэнтрвыбаркам і рэкамендуе стварэнне рэзервовай часткі.

Старшыня Цэнтрвыбаркама паведаміла і пра міжнароднае ўзаемадзеянне: — На 29 ліпеня запланавана мая сустрэча з кіраўніком назіральнай місіі ад СНД — Сяргеем Лебедзевым. У жніўні, калі прыядуць прадстаўнікі АБСЕ, мяркую, мы сустрэнемся з кіраўніком і іх місіі. У Вене ж адбудзецца нарада АБСЕ, дзе будуць разглядацца і пытанні назірання за выбарами. Цэнтрвыбаркам так будзе прадстаўляць загалі наша правава аддзела Надзея Кісялёва. На самрэч, у такіх мералярствах павінна ўдзельнічаць я, аднак па вадычных прычынах гэта немагчыма. Паколькі я неўяная на тэрыторыю Аўстрыі, за мяне вымушаю адувацца калега.

Але МАЧАЛАВА.

«Альшаны маскву кормяць» (Глядзіце 6-ю старонку.)

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

НАФТА ПАТАНЕЛА АМАЛЬ НА ШЭСЦЬ ДОЛАРАЎ

Па выніках апошніх таргоў кошт на нафту істотна знізіўся. Баррэл амерыканскай нафты WTI з пастаўкай у жніўні патанеў на 6,44 долара да 138,74 долара, а еўрапейскай Brent — на 5,17 долара да 138,75 долара.

Са студзеня 1991 года гэта самае рэзкае падзенне цаны на нафту за гандлёвую сесію. Паводле меркавання аналітыкаў, зніжэнне кошту абумоўлена запаленнем эканомікі найбуйнейшага пакупніка нафты — ШВА.

ВА УКРАЇНЕ 3-ЗА «НЯПРАВІЛЬНАГА» АСВЯТЛЕННЯ ВУЧЭННЯў НАТА ЗАКРЫЛІ РАСІЙСКІЯ І ПРАРАСІЙСКІЯ ТЭЛЕКАНАЛЫ

З сарады ў сетцы вясняння кабельных апэратараў гарадоў Адэса і Паўднёвы зніклі расійскія і прарасійскія тэлеканалы. У Паўднёвым знятыя з сеткі вясняння нават такія адэска тэлеканалы, як АТВ, «Акадэмія», 31 канал, якія лічацца прарасійскімі. Абласная і гарадская адміністрацыі адмаўляюцца ад каментарыяў. Слабыя кабелі кабельнага тэлебачання не былі папярэджаныя аб адключэнні шэрагу тэлеканалі. Аналітыкі лічаць, што забарона звязана з правядзеннем міжнародных натаўскіх вучэнняў Sea Breeze 2008 у Адэскай вобласці. Менавіта гэтыя тэлеканалы аб'ектына асвятлялі сітуацыю вакол вучэнняў. У тым ліку і масавыя пратэсты супраць уцягвання Украіны ў НАТА.

3А НОВЫ ДОМ ЛУЖКОВА Ў ЛОНДОНЕ БОЛЬШЫ ТОЛКІ ПАЛАЦ КАРАЛЕВЫ

Самы вялікі пасля Букінгемскага палаца прыватны дом ў Лондане знойшоў пакупніка. 50 млн фунтаў (прыкладна 100 млн долараў) за яго выклала жонка мэра Масквы Алена Батурына, найбагацейшая жанчына Расіі: яе багацце складае больш за тры мільярды долараў.

Утанхерст, 90-какава асабняк у Хайгейт, стаў яе апошняй інвестыцыяй, піша брытанская The Daily

Mail. Цяпер дом знаходзіцца ў паўразбураным стане. Аднак у 45-гадовай Батурынай з яе кампанія «Інтэка», самым паспяховым будаўнічым кангламератам постсавецкай эпохі, не павінна паўстаць праблема з рамонтам.

Утанхерст займае сем акраў у запаведнай зоне на Хайгейт Вест Хіл. Галоўны будынак вядзе сваю гісторыю з пачатку ХVIII стагоддзя. На трох паверхах дома размяшчаюцца 90 пакояў, уключаючы 25 спальняў. Адно з самых вялікіх памяшканняў — бальная зала плошчай 70 футуаў. У доме — дубовы паркет і сцянавыя панэлі з архавага дрэва, а разьбяныя карнізы ўпрыгожаны сусальнымі золатам.

СЯМЕЙНАМУ ЖЫЦЦЮ БУША ПРАДКАЗВАЮЦЬ КРАХ. ПРЫЧЫНА — КАНДЛІЗА РАЙС

Прэзідэнцтва Джорджа Буша заканчваецца, і «суперпапулярны» амерыканскі выданні накрэла хваля некантралюемых чутак. Апошня з іх — аб маючым адбыцці скасавання шлюбамі паміж Джорджам і Лорай. Аб гэтым паведамаў National Examiner.

Бушы, сцвярджае тэблоід, чакаюць толькі завяршэнні прэзідэнцкага мандата ў 2009 годзе, каб афіцыйна абвясціць аб разводе. Для Лоры, які пішуць газеты, нібыта ўжо прыгатавана «выхадная дапамога» — чэк на суму 20 млн долараў. Ад растання пару пакуль утрымлівае шлюбны дагавор, які збуйць сілу пасля заканчэння прэзідэнцкага мандата. Гаворачы аб прычынах, якія маглі прывесці да разводу, National выказвае версію аб захапленні прэзідэнта. Як адзначае выданне, існуе падзвіжне аб сувязі паміж прэзідэнтам і дзяржаўным сэрвісам ЦША Кандалізі Райс. Гэта ўжо не першы выпадак, калі амерыканскія тэблоіды пішуць аб рымане гэтай пары. Два гады таму таксама ў ліпені дзяржаўскага ЦША трапіла пад «абстрэл» амерыканскі СМІ, якія запэўнівалі, што ў Кондзі «службовы раман» з самым гаспадаром Белага дома. Буш быўцам бы прызнаў падчас севанса з п'юханалітыкам, што яго «цягне да іншых жанчын». Азін з аб'ектаў яго фантазіі — дзяржаўскаратар. Чуткі аб гэтым дайшлі да Лоры Буш. Пасля гэтай навіны абурана першая лэдзі правяла ноч у знакамітым вашынгтонскім гатэлі May Flower.

Ігар ГРЫШЫН.

Табе, абітурьент!

АРГАНІЗАТАРЫ ТЭСЦІРАВАННЯ «РАСКРЫЮЦЬ КАРТЫ»

Да завяршэння тэрміна прыёму дакументаў у ВНУ другога патонку ў гандлёвую сетку краіны паступіць зборнік з тэставымі заданнямі, якія былі прапанаваныя абітурьентам на ЦТ ў гэтым годзе — усе варыянты і па ўсіх дысцыплінах. У гэтым журналіста «Звязды» запэўніў дырэктар Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў Мікалай ФІСЬКОЎ.

Нагадаем, што ў ВНУ другога патонку тэрміні прыёму дакументаў скараціліся фактычна на тыдзень: апошні дзень падачы дакументаў — 23 ліпеня. Тым не менш арганізатары цэнтрыфікаванага тэсціравання маюць намер стрымаць абяцанне і, які ў папярэднім годзе, зрабіць усе матэрыялы прайшоўшага ў чэрвені тэсціравання здабыткам грамадскасці яшчэ да завяршэння прыёмнай кампаніі. Каб кожны мог класіфікаваць уласнае ўражанне аб эфектывасці тэставанняў. Магчыма, па прычыне не вельмі высокіх вынікаў, якія прадмастравалі многія абітурьенты на тэставых іспытах, размова аб звышклімаданасці і непад'ёмнасці тэстаў для выпускнікоў звычайных школ па-ранейшаму не сцяхаюць. Між іншым, як расказаў у гутарцы з журналістам «Звязды» Мікалай Фіскаў, сёння ў інстытуце аналізуюць работу з самымі нізкімі баламі і пераконаваюцца ў тым, што многія абітурьенты спрабавалі «спрасіліць» у студэнты абсалютна на ўдачу: практыкавалі ўласныя спосабы запынення бланкаў, напрыклад, ва ўсіх закрытых заданнях выбіралі другі ці трэці з прапанаваных варыянтаў. Спалдаваліся, што сістэма хоць дзе-небудзь супадае з правільным адказам... А адзін абітурьент праўдзіва канстатаваў на сваім бланку адказаў: «Чаму я не

«Гарачая» лінія Дзяржаўнай камісіі па кантролі заходам падрыхтоўкі і правядзеннем уступных іспытаў у Мінску (017) 227 66 80

«Гарачая» лінія «Абітурьент—2008» у Міністэрстве адукацыі (017) 200 84 70.

вучыць фізіку? Вось у чым пытанне!!!».

Дарчы, з мінулай суботы прыёмныя камісіі ВНУ другога патонку ўжо вядуць прыём дакументаў у абітурьентаў. І, як высвятляецца, у ВНУ прыходзіць абітурьенты з даволі вялікімі баламі ў сертыфікатах. Зразумела, што першымі ў прыёмныя камісіі панеслі свае дакументы тыя маладыя людзі, якія ў сумняваюцца ў сваіх балах. І ўсё ж такі ў ВНУ зусім не сыхільны падтрымліваць істарыю нахонт правальнага тэсціравання і рэзкага зніжэння праходнага бала.

У Міністэрстве адукацыі абяцваюць, што правядзенне конкурсу ў тэставанні будзе ажыццяўляцца ў максімальна адкрытым рэжыме, таму што поўная і праўдзівая інфармацыя аб ходзе прыёму даку-

ментаў з'яўляецца сведчаннем празрыстасці конкурсу. Інфармацыя аб ходзе прыёму дакументаў прыёмныя камісіі абавязаны абнаўляць не раздзёй, чым адзін раз у тры гадзіны: на інфармацыйных стэндах, электронных табло, а таксама на сайтах навучальных устаноў у Інтэрнэце. Інфармацыйныя стэнды павінны размяшчацца ў даступных месцах, а інфармацыя — чытацца з вялікай адлегласці. Маніторынг прыёмнай кампаніі вядзецца таксама і на рэспубліканскім сайце «Абітурьент.бу».

Спісы залічаных, у сваю чаргу, павінны ўтрымліваць інфармацыю аб колькасці набраных балаў і льготным залічэнні (без уступных іспытаў) і па-за конкурсам), каб у абітурьентаў і іх бацькоў не ўзнікала нават і думкі аб магчымасці проціраўдзяння членаў прыёмнай камісіі.

І ўсё ж такі хацелася б параіць абітурьентам не адкладваць свой візіт у прыёмную камісію на апошні дзень, таму што такіх «разумнічак» можа аказвацца шмат. І сітуацыя з конкурсам можа змяніцца ітаральна ў некалькі апошніх гадзін, які нават ужо пасля закрыцця прыёмных камісій — уся справа ў тым, што члены прыёмнай камісіі абавязаны прыняць дакументы ва ўсіх, хто ўвойдзе ў будынак да 18 гадзін. Гэта праблема апошняга дня падачы дакументаў паўтараецца з года ў год, нягледзячы на ўсе просьбы і папярэджанні...

Надзея НІКАЛАЕВА.

На дапамогу ў дарозе прыйшла... міліцыя

...Непрыемнасць напаткала нас там, дзе ніяк не чакалі, — па дарозе Мінск—Глыбокае залго на нас аўтамабіль. Прычыну паломкі самі знайсці не маглі, сталі галасаваць. Але машыны праносіліся міма — нашы працігнуць рук «не бачыць» ніко. А час ішоў... Пашанцавала, калі побач затармазіў малакозав, які ехаў у вёску Варганы. Вадзіцель яго глянў пад капот нашай машыны і, лічы, адразу «паставіў дыягназ». Ён жа сказаў, што дапамагчы нам змогуць толькі на станцыі тэхнабаслужбоўніка.

Паўстаў пытанне, як туды дабрацца?.. Без асаблівых надзеяў пазванілі ў міліцыю. Як ні дзіўна (мне асабіста), але ў гэтай службе адразу зразумелі наша становішча — паабіцалі дапамагчы і ў хуткасці, узяшы на буксір, дацягнулі да райцэнтра. Пашанцавала нам і там: малады майстар хутка справіўся з паломкай.

Трэба прызнацца, што раней мы ніколі не трапілі ў падобныя сітуацыі, а таму вельмі прыемна, што свет не без добрых людзей. Шкада толькі, што не ведаем прозвішчаў ні вадзіцеля малакозавы, ні дзяржарнага, які адказаў на наш званок, ні майстра на станцыі тэхнабаслужбоўніка... Адно — буксіраваў нас Віталь Лявончыў Кукавенка, нумар машыны 03-31ВТ.

Імя ўсім, хто не застаўся абыякавым да людзей на абочыне, — шчыры дзякуй!

І. МІРЯНОВІЧ, вадзіцель і пасажыры машыны W-Джэта № 61-67 ВК

Віктар ГАНЧАРЭНКА: «ПАЎТАРЫЦЬ БЫ ВЫНІК МІНУЛАГА ЧЭМПІЯНАТУ»

Футбалісты барысаўскага БАТЭ зрабілі добрую заяўку на перамогу ў чэмпіянаце краіны. Вядома ж, казаць аб паўторы выніку мінулага сезона рана, аднак заплюшчваючы вочы на дасягненні дзюччэйнага Беларускага карэспандэнц «Звязды» не стала: БАТЭ дзятэрмінава аформіў лідарства ў вышэйшай лізе пасля першага круга, на рахунку каманды 10 перамога, а ў графе «паражэнняў» пасля чатырнаццаці тураў красуюцца нуль. Улічваючы, што ў гэтым сезоне барысаўчанамі кіруе малады настаўнік, БАТЭ можна павішчаваць з яго дасягненнямі.

Віктар Ганчарэнка ўжо трэніраваў БАТЭ, калі ў мінулым сезоне ў Граў Крэйўшанка трапіў у бальніцу, і тады даказаў сваю прафесійную прыдатнасць. А зусім нядаўна ў матчы 14-га тура вучань яшчэ і паднёс урок сваіму настаўніку. БАТЭ выйграў у «Дынама» з лікам 2:0 (Ігар Крэйўшанка перайшоў з БАТЭ ў мінскае «Дынама»). Праўда, не гэту перамогу Віктар Міхайлавіч лічыць галоўнай у гэтым сезоне.

— Я спадзяюся, што галоўная перамога ў нас яшчэ наперадзе, — сказаў ён.

— З чым вы звязваеце ўпэўненую гульню БАТЭ ў чэмпіянаце краіны? Ніводнага паражэння за чатырнаццаць матчаў, дзятэрмінава лідарства ў першым круге...

— Цыфры-цыфры-цыфры, каб не сурочыць. Усё дзякуючы таму, што каманда ў нас збалансаваная. Калі БАТЭ ў мінулым сезоне стаў чэмпіёнам, то мэта можа быць толькі адна — паўтарыць гэты вынік. І ўсё

Пісьмо ў нумар

Трэба прызнацца, што раней мы ніколі не трапілі ў падобныя сітуацыі, а таму вельмі прыемна, што свет не без добрых людзей. Шкада толькі, што не ведаем прозвішчаў ні вадзіцеля малакозавы, ні дзяржарнага, які адказаў на наш званок, ні майстра на станцыі тэхнабаслужбоўніка... Адно — буксіраваў нас Віталь Лявончыў Кукавенка, нумар машыны 03-31ВТ.

Імя ўсім, хто не застаўся абыякавым да людзей на абочыне, — шчыры дзякуй!

І. МІРЯНОВІЧ, вадзіцель і пасажыры машыны W-Джэта № 61-67 ВК

Гульня № 1

ДАВЕДКА. Віктар ГАНЧАРЭНКА. Нарадзіўся 10 верасня 1977 года ў Хойніках. Выступаў у ПБАП (1995—97) і БАТЭ (1998—2002). Двухразовы сябра ў Беларусі (1998, 2000) і бронзавы (2001) прызёр чэмпіянату Беларусі. З 2004 па 2006 год — трэнер дублёра БАТЭ, з 2007 года — старшы трэнер БАТЭ, з 13 лістапада 2007 года — галоўны настаўнік БАТЭ.

госці з калег-сепернікаў па чэмпіянаце беразе прыклад? — Велдаец, які кажуць: самы лепшы трэнер — сам сабе трэнер.

— І ўсё ж не магу не пашкавіцца, які звартаюцца да свайго маладога настаўніка ігракі? — Зразумела, Віктар Міхайлавіч. У нас жа дысцыпліна.

— Які стыль гульні вам імпаануе як былому абаронцу? — Мне падабаецца, калі надзейна заду, у абароне, а спераду вельмі добра іграць шчы і атаку.

— Вы адзін з самых маладых трэнераў вышэйшай лігі. З ка-

РОЗГАЛАС

БУРА ДАЎ ДАРУЧЭННІ ПА ЛІКВІДАЦЫІ НАСТУПСТВАЎ СТЫХІІ

Намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Віктар Бура даў шэраг даручэнняў па ліквідацыі наступстваў надзвычайных сітуацый, якія былі вызваныя моцным ветрам з дажджамі і наваліцамі 15 ліпеня. Пад яго кіраўніцтвам у Мінску адбылося пасаджэнне камісіі па надзвычайных сітуацыях пры Саветце Міністраў.

Усёго ў выніку стыхій пацярпелі 7 раёнаў Беларусі, але мацней за іншыя — Бярэзінскі раён. Тут пашкоджаны 943 будынкі, дакі больш за 400 дамоў. У 144 населеных пунктах было парушана энергазабеспячэнне. У раёне пацярпела таксама больш 500 га пасеваў, пашкоджана 1570 га лесу. Тэлефонная сувязь адсутнічала ў 21 населеным пункце. На дадзены момант яна ўсюды адноўлена. 34 населеныя пункты застаюцца без электрычнасці. Для ліквідацыі наступстваў стыхій прыцягнута больш за 700 чалавек і 100 адзінак тэхнікі.

ТЫДЗЕНЬ ДАЖДЖОЎ І НАВАЛЬНІЦ

Чакаецца, што ў чацвер і пятніцу нас зноў будуць турбаваць кароткачасовыя дажджы, месцамі з наваліцамі, паведамлілі рэдакцыі ў Белгідраметцэнтры.

На ўсходзе ўначы ў чацвер дажджы моцныя. Тэмпература паветра ўдзень 17 ліпеня 18—23, 18 ліпеня — да 25 цяпла, уначы — 9—16 градусаў. У суботу невялікі дажджы з наваліцамі захаваюцца на ўсходзе, а ў нядзелю — на захадзе краіны. Тэмпература паветра ў выхадныя ўначы 8—16, удзень 19—25 градусаў.

КІРАВАЎ АЎТО БЕЗ ПАСВЕДЧАННЯ...

40-гадовы непрацуючы мінчанін, які сеў за руль аўтамабіля «Мерседэс» без вадзіцельскага пасведчання, справакаваў дарожна-транспартнае здарэнне, у якім пацярпелі шэсць чалавек.

Між іншым, кіроўца быў пазбаўлены пасведчання ў снежні мінулага года. Здарэнне ж было зафіксавана на дарозе паблізу Новай Вёскі ў Стаўбужскім раёне: «Мерседэс» выехаў на паласу сустрэчнага руху і суткнуўся з «Газэлію», якой кіраваў 24-гадовы жыхар гарадскога пасёлка Лоуэ. У гэтым ДТЗ атрымалі цялесныя пашкоджанні і былі змежаны ў бальніцу тры пасажыры «Мерседэса» — 24-гадовы непрацуючы сталіны жыхар, 27-гадовае жанчына і 23-гадовы жыхар Стоўбцаў. А тром пасажырам, якія знаходзіліся ў «Газэлі», медыцынскае дапамога была аказана на месцы здарэння і яны адмовіліся ад шпіталізацыі.

«ХОРЦІЦА» З ХЛЯВА

У вёсцы Павіцце Кобрынскага раёна ў хлявах двух непрацуючых жыхароў, а таксама ў лесе супрацоўнікі міліцыі, упраўлення дэпартаменту фінансавых расследаванняў КДК па Браслаўскай вобласці і пагранічнай выявілі склад лікёра-гарэлачых вырваў.

Украінская гарэлка «Няміраў-лімон» і «Хорціца» не мела акцызных марак Беларусі, а таму ўсё спіртное — 1300 бутэлек — было канфіскавана. Між іншым, кошт канфіскаванага хадваго тавару склаў каля 31,5 мільёна рублёў.

БЕЛАРУСКІ ВАЕННЫ СУД ВІНЕС ПРЫГВАРО ПА СПРАВЕ АБ КАРУПЦЫІ НА МЯЖЫ

Прыгавор па гучнай справе аб карупцыі на мяжы вынес Беларускае ваенны суд.

На лаве падсудных апынуліся 22 чалавекі — былія супрацоўнікі мытні, прадстаўнікі камерцыйных структур і

НА ПАЛІГРАФІСТАЎ, АБУТНІКАЎ І БУДАЎНІКОЎ — БЯСПЛАТНА!
КУП «Маладзёжная сацыяльная служба» (Мінск) арганізуе бясплатнае навучанне выпускнікоў распуслікі 9—11-х класаў па най- больш запатрабаваных на рынку працы спецыяльнасцях у сферы будаўніцтва, аўтавак і паліграфічнай вытворчасці. Аб гэтым паведаміла БЕЛТА намеснік дырэктара прадпрыемства Ірына Скорына.

У сферы будаўніцтва маладыя людзі будуць навучацца па спецыяльнасцях муляр, тынкоўшчык, абліцоўшчык, плітачнік, сталяр і іншыя, у сферы аўтавак вытворчасці — зборшчык аўтаку, раскройшчык матэрыялаў, пашыўшчык вырабаў і іншыя, паліграфічнай вытворчасці — пераплітчык, друкар, машыніст аўтаматчных ліній па вырабе кніг і іншых. На кожную спецыяльнасць мяркуюцца набраць каля 100 чалавек. Іншагароднім з аддзеленага рэгіёнаў плануецца прадастаўляць інтэрнат, расказаў субяседніца. Адабр прэзідэнтаў заканчэнца ў жніўні—верасні гэтага года. Тэрмін навучання складае ад 1 да 3 гадоў.

ЖКГ: ГРОШЫ ЗА ЯКАСЦЬ

Без вады, газу, цяпла, электрычнасці сучасны чалавек абдзісны не зможа. Ніяк. І дакладна, карысць выгады будучы асцяжываць нават у два-тры разы вышэй, чым зараз. Натуральна, апошнія павелічэнні платы за камуналку адбываюцца на сямейных бюджэтах, на настройах спажаўцоў, але ж...

БАР'ЕР УЗЯТЫ...

Не так даўно Міністэрства жыллёва-камунальнай гаспадаркі афіцыйна заявіла, што з 1 студзеня наступнага года плануе на 25 працэнтаў павялічыць тарыфы на ваду і яе адвядзенне. У сувязі з тым, што кошт усіх камунальных выгодаў так ці інакш залежыць ад разліку за газ, гэты варыянт павышэння цэны за паслугі разглядаецца як найбольш магчымы.

Таксама сёлета (і гэта ўпершыню) быў перагортаны паядларова парог павышэння аплаты за камуналку. Нагадаем, што пачынаючы з другога квартала цэна аплаты за электрычнасць, цяпло, іншыя паслугі стала большай ў суме на 9,1 долара. Такім чынам, «псіхалагічны» рубж у пяць долараў быў узят.

Пытанні аб тарыфах для галіновага міністэрства, усіх арганізацый і прадпрыемстваў, якія забяспечваюць людзей камунальнымі выгодамі, хваляючае і балючае. Наражэння ў іх бок за тое, што камуналка «падрастае», ад людзей паступае шмат. Адна ліцаць гэты працэс нэйтральны, іншая чакае, што ён спыніцца. Што ж будзе наперадзе?

...ДЗЕЛІ ЧАГО?

Паводле слоў намесніка міністра жыллёва-камунальнай гаспадаркі Сяргея СУШКО, тарыфы павышацца будучы. Гэта факт. «Да 2010 года плануецца, што насельніцтва будзе пакрыта дзяржавай прыблізна 62 працэнты выдаткаў за камунальныя паслугі», — кажа С. Сушко. Цяпер доля аплаты спажаўцамі за выгоды цывілізацыі складае 32,4 працэнта. Усё астатняе плаціць дзяржава. Вядома ж, планы могуць пацярпець карэкцыю, згодна з тым, які ўзровень сацыяльнага развіцця атрымае

краіна і кожная сям'я праз некалькі гадоў. Але пакуль лічы ўжо агучны. «Стан жыллёва-камунальнай гаспадаркі залежыць ад бюджэтнага субсідзіравання, — працягвае Сяргей Александрвіч. — Разам з тым для яе эканамічнага развіцця з'явілася шмат стымулаў, ужо сфармавалася канкурэнтнае асяроддзе».

Аднак сёння камунальнай гаспадарцы патрэбныя сродкі, каб развівацца далей. І гэта адна з прычын, акрамя аб'ектыўнай — павышэнне цэны за паліва — чаму тарыфы будуць расці. Напрыклад, сродкі патрэбны для распрацавання праграмы мадэрнізацыі галіны. Планы, траба адзначыць, сур'ёзныя. Згодна з імі, плануецца пазбавіцца ад самай вяснянскай праблемы, якая паўстала цяпер — звышнарматыўнага зношвання абсталявання і аб'ектаў ЖКГ. Увогуле пэдабражы пералік тых мераў, якія плануецца ажыццявіць камунальнікі, можа заняць не адну старонку. Гэта і працяг перакладкі цэпавых сетак новымі, папярэдняе ізаляванымі трубамі, і павелічэнне выкарыстання мясцовых відаў паліва, доля якіх павінна дасягнуць 50 працэнтаў. З цягам часу плануецца цалкам адмовіцца ад выкарыстання мазуту. У задумках будаўніцтва дастаткова колькасці міні-ТЭЦ, вырашэнне праблемы сметнікаў бытавых адходаў, шляхам узвядзення ў буйных гарадах сучасных перапрацоўчых прадпрыемстваў. Наперадзе — стварэнне новых водазаборных, станцый абезжэлежавання, сістэм водазабеспячэння і водаадчышчэння...

На гэтыя і іншыя мерапрыемствы, хоць частка з іх і прападуць для эканоміі рэсурсаў, спачатку трэба выдаткаваць вялікі аб'ём рэсурсаў.

...І ШТО ДАЛЕЙ?
 Калі звярнуцца да сусветнага

У ЖЛОБІНЕ ПЛАНУЕЦА ПАБУДАВАЦЬ ЗАВОД ПЛОСКАГА ПРАКАТУ КОШТАМ КАЛЯ \$2,5 МЛРД

За першае паўгоддзе Беларускі металургічны завод вырабі і рэалізаваў прадукцыю на агульную суму каля 1 млрд 26 мільянаў долараў, паведаміў учора на прэс-канферэнцыі генеральны дырэктар прадпрыемства Мікалай Андрэянаў. Па выніках мінулага года менавіта Жлобінскі металургічны завод быў прызнаны самым паспяховым экспарцёрам, бо больш за 90 працэнтаў сваёй прадукцыі прадае за межамі Беларусі.

Паводле інфармацыі Мікалая Андрэянава, ужо ў наступным годзе пачнецца стварэнне праекта па будаўніцтве буйной лістапракатнай вытворчасці на новых будыляцоўках, побач з дзённым прадпрыемствам у Жлобіне. Новая вытворчасць плоскага пракату павінна стаць, па сутнасці, новым заводам у горадзе металургаў. Фінансаванне па рэалізацыі гэтага праекта ацэньваецца спецыялістамі ў \$2,2—2,5 млрд. Новы завод плануецца пабудаваць на працягу 5—6 гадоў. Ужо праведзены станоўчыя перамовы па крэдытаванні праекта з буйнымі англійскімі і аўстрыйскімі банкамі. Цяпер

спецыялісты БМЗ і Міністэрства прамысловасці вядуць выбар інвестараў і партнёраў па акцыяўнальна-сумеснага будаўніцтва сучаснага ліцейнага комплексу. Зацікаўленасць праектам выказалі буйныя расійскія, японскія і іншыя кампаніі. Разам з тым беларускі металургам пажадаана атрымаць партнёра з уласнай сыравіннай базай, бо магутнасць ліставага пракату будзе дасягаць 1,2—1,5 млн тон сталі.

Мікалай Андрэянаў патлумачыў журналістам, што гаворка не ідзе аб магчымым акцыянаванні ці прыватызацыі БМЗ, а аб стварэнні новай сумеснай вытворчасці.

Кіраўнік Беларускага металургічнага завода ўпаўнёны, што ўжо ў лістападзе іх трыпракатны комплекс пачне вырабляць каля 21 тысячы тон трыбу, што будзе адпавядаць праектнай магутнасці вытворчасці. Сёння трыбу са Жлобіна маюць уласны брэнд высака якаснай прадукцыі і прадаюцца ў 15 краін свету.

Сяргей КУРКАЧ.

Спорт-тайм

ГЛЕБ НАРЭШЦЕ Ё «BARCELONE»

Беларускі паўабаронца лонданскага «Арсенала» Аляксандр Глеб прыбыў у Барселону, каб падпісаць кантракт на чатыры гады з іспанскім клубам. 27-гадовы іграк ужо праішоў медагляд. Сума трансфера футбаліста павінна скласці 15 мільянаў еўра, яшчэ два мільёны «кананеры» атрымаюць, калі «Барса» выйграе які-небудзь трафей у наступным сезоне. Пераход Глеба з нямецкага «Штутгарт» у «Арсенал» абышоўся ў 2005-м у 14 мільянаў еўра. Плануецца, што заробак беларуса ў «Барселоне» будзе раўняцца 80 тысячам еўра ў тыдзень, што ў два разы больш за прыбытак у Лондане. Цікава, што Глеб стане пятым найвышэй «Барсы» пасля таго, як уяўналі Хосеп Гвар'ола.

ПЕРАМОЖНЫ СТАРТ «БАТЭ»

З перамогай стартвалі футбалісты барысаўскага БАТЭ ў першым матчы кваліфікацыйнага раўнда Лігі чэмпіёнаў супраць ісландскага «Валора» — 2:0. Абодва галы ў другім тайме гульні забіў Генадзь Блізнік на 73-й і 78-й хвілінах. Хоць беларусы былі фаварытамі сустрэчы, галоўны трэнер пераможцаў Віктар Ганчаранка сказаў пасля матча, што гульня з «Валорам» паказала: нельга недаацэньваць любога саперніка. «Супраць каманды, якая гуляе ад абароны і ўмее гэта рабіць, гуляць вельмі цяжка, — заяваў ён. — У чарговы раз я здзімаюся, калі перад сваімі ігракамі, якія нягледзячы на напружаны графік, аддаюць гульні ўсе сілы». Настаўнік таксама прызнаўся, што любіць лік 2:0, з якім і завяршыўся падыкан. Наконт далейшых перспектыв Віктар Ганчаранка не стаў загадваць. Наперадзе яшчэ матч у адказ 23 ліпеня ў Рэйк'явіку.

СУДДЗІ ЗА ДЫСКВАЛІКАЦЫЮ ШМОЛКА

Судзейскі камітэт Беларускай федэрацыі футбола, пасяджэнне якога працягвалася больш за сем гаўдзі, вынес рашэнне аб пакаранні дыскваліфікацыі рэфэры ФАФА Сяргея Шмолка. Такое пакаранне брасцкім ігракам за неадэкватнае паводзіны ў час матча 13-га тура чэмпіянату краіны «Віцебск» — «Нафтан» 5 ліпеня. Суддзя расцяміў рэгла болем у спіне, але медалляў у пакаранні дыскваліфікацыі дыспансэры пацвердзілі наяўнасць нецвярозага стану арбітра. Аналізатар паролі алкаголю зафіксаваў 1,170 мікраграмаў на літр у выдыхальным паветры, што адпавядае 2,6 праміле (пасля 2,5 праміле наступнае цяжка ступень алкагольнага ап'янення). У бліжэйшыя дні праідзе пасяджэнне дысцыплінарнага камітэта БФФ, якое і расставіць усе кропкі над «і». Праўда, наўрад ці мера пакарання вінаватага будзе памешана.

ЧАС ДЭБЮТУ Ё КХЛ ВЯДОМЫ

Галоўны настаўнік хакейнага клуба «Дынама» Пол Гарднер нарэшце прыбыў у Мінск (канадзец спазніўся на збор каманды з-за авіякамісай). Цікава, што трэнер прывёз з сабой свае любімыя каўбойскай боты і камічныя галштыкі, а вось жонка паўнаамерыканскага спецыяліста Шары і Іх малодшыя дзеці пакуль засталіся за акіянам. Яны прыедуць у Беларусь у жніўні. Між тым стаў вядомым час пачатку дамашніх матчаў «Дынама». Сустрэчы ў Мінску запланаваны на 18:30 у будні і на 17 гадзін у выхадныя дні. Аднак на арэнах усіх сапернікаў беларусаў па дзвіжэнне Усевалада Барова (уфімскі «Салават Юлаеў»), падмаскоўны «Атлант», чарлавецкая «Паўноцхаль», новакузнецкі «Металург» і маскоўскі «Спартак» гульні ў будні будуць пачынацца а 19-й гадзіне. Нагадаем, што ў КХЛ дынамаўцы дэбютуюць у пачатку верасня матчаў у гасцях у новакузнецкага «Металурга». Паводле інфармацыі прэс-аташэ «Бела-благітны» Андрэя Вашкевіча, склад мінчан неўзабаве можа папоўніць абаронца, які ўступіў за яраслаўскі «Лакаматыў», што ўзначальваў Гарднер. Гэта расійскі Ігар Уланай і Фін Ары Валін.

У ЧЭМПІОНАЎ ЕВРОПЫ НОВАЯ НАСТАЎНІК

Нацыянальную футбольную зборную Іспаніі будзе трэніраваць былы настаўнік мадрыдскага «Рэала» Вісэнтэ Дэль Боске. 57-гадовы спецыяліст прыйшоў на змену Луісу Араганесу, які ўзначальваў турэцкі «Фенербахчэ». Вісэнтэ Дэль Боске будзе працаваць з іспанцамі, паводле ўмоў кантракта, 2 гады. Новы трэнер супакой бальшышчыкаў, што хоча захаваць атакуючы стыль гульні чэмпіёнаў Еўропы-2008.

В публікацыі аб откритом аукционе от 9 июля 2008 года по Ивенецкому посполомко вместо: Заявления на участие и необходимые документы принимаются до 17.00 22 июля 2008 г. читать так: **Заявления на участие и необходимые документы принимаются до 17.00 12 августа 2008 г.**

вопыту, то камунальная гаспадарка ва ўмовах рынкавай канкурэнцыі была і застанецца галіной, якая займаецца не ўтрыманнем і падтрымкай жыццядзейнасці сваіх фондаў, а зарабляе грошы шляхам аказання паслуг людзям. Адпаведна і спажаўцы плацяць не трыццаць, не сорак і нават не шасцідзесят працэнтаў ад усяёй сумы, а набываюць усе выгоды за поўны кошт. Таму і канкурэнцыя паміж заходнімі камунальнікамі развіта хорсткая, і якасць паслуг на высокім узроўні.

Аднак не ўсе людзі хочучь мець індывідуальныя прыборы ўліку ў сваіх кватэрах. Прычым можа быць мноства. Узгадаем толькі пра адну з іх, пра «добрахотна-прымусовае заахоўванне» прадаўцоў некаторых прадпрыемстваў паставіць злычын.

Гэта калі дырэктар арганізацыі рознымі несумленнымі шляхамі намагаецца дасягнуць таго, каб чыльскія з'явіліся ў дамах усіх членаў калектыву. «Такія факты, на жаль, яшчэ сустракаюцца. Вываваюць у гэтым толькі кіраўнікі арганізацыі, які і павінны быць пакаранымі, а людзі сутыкнуліся з праграмамі з боку начальніка, я раю ім звярнуцца са згаданай праблемай у мясцовыя органы кіравання», — каментуе Аляксандр Браніслававіч.

Ужо атрымаў права на жыццё і яшчэ адзін погляд на пытанне ўсталявання лічылнікаў. Калі дзяржава паступова адкідваецца ад субсідзіравання паслуг ЖКГ, то і людзі, якія не ўсталявалі лічылнікі, будуць аплачваць поўны сабекошт вады. Такая мера прадугледжана, і, магчыма, будзе прынята. Прынамсі, так заявіў **начальнік упраўлення камунальнай гаспадаркі і экалогіі Мінжылкамунгаса Анаоль ШАГУН**. «Праект паставы ўжо ўнесены на разгляд Урада. Нормы, кудзый за ўсё, будзе прынята, але яе ўвядуць у сілу не раней за пачатак 2009 года». Хорсткая пазіцыя? Магчыма, і так. Але настаў час выбіраць, займацца бюджэтным «дабрачыніцтвам» ці эканамічнымі разлікамі. Трэцяга не дадана. Вядома, каб плаціць большыя сумы за прадастаўленныя паслугі, трэба, каб і чалавек меў большы заробкі. Такая праграма і вядзецца зараз у краіне.

Аляксандр ВАЛЯНЦІНАЎ.

Адной з самых распаўсюджаных паслуг, якія прапаноўваюць камунальныя работнікі сёння, — гэта ўстаноўка лічылнікаў вады. Так, толькі на Міншчыне з пачатку года іх з'явілася больш за 56 тысяч. А ўсяго 260 тысяч кватэр у цэнтральнай вобласці абсталява-

З 60-гаддзем шчыра вінуем «свайго чалавек» у Брасце — былога ўласнага карэспандэнта, а зараз дырэктара УП «Брасцэбастааэродром» **В.М. МАРЭЙКА!** Моцнага здароўя і дабрабыту Вам, шануюны Васіль Мікалаевіч, бадзёрасці і аптымізму... Як мінімум — на 40 гадоў яшчэ!

Звядзодцы.

З прыгожай датай шчыра вінуем прыгожага чалавек — начальніка Вілейскага раённага вузла паштовай сувязі **Л.Ф. КІРЫЛЬЧЫК**. Моцнага здароўя Вам, шануюная Людміла Федаруна, спору ды ладу ў працы, шчасця ў асабістым жыцці!

Звядзодцы.

Фонд «Мінскоблгосимущество»

«20» августа 2008 года в 11: 00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, проведит аукцион по продаже объектов коммунальной собственности Узденского района и права заключения договора аренды земельного участка, необходимого для обслуживания недвижимого имущества

На аукционные торги выставляются предмет аукциона, включающий:

- 1. Проходную заводу (инв. № 623/С-7648), 2004 года постройки, общей площадью 22,1 кв.м. Одноэтажное, фундамент бутобетонный, стены — силикатные блоки, оштукатурены, перегородки кирпичные, перекрытия — железобетонные плиты, крыша совмещенная рулонная, полы — плитка. Инженерное оборудование: открытая электропроводка, вентиляция естественная;
- 2. Склад (инв. № 623/С-7678), 1983 года постройки, общей площадью 232,6 кв.м. Одноэтажное, фундамент бутобетонный, стены — кирпичные, перегородки дощатые, обшитые шифером, перекрытия дощатые, крыша шиферная, полы — бетонные. Инженерное оборудование отсутствует;
- 3. Склад (инв. № 623/С-7680), 1983 года постройки, общей площадью 234,4 кв.м. Одноэтажное, фундамент бутовый, стены — кирпичные, перегородки дощатые, обшитые шифером, перекрытия дощатые, крыша шиферная, полы — бетонные. Инженерное оборудование: вентиляция естественная;
- 4. Котельную (инв. № 623/С-7677) с дымовой трубой, 1984 года постройки, общей площадью 306,4 кв.м. Двухэтажное, фундамент бутовый, стены и перегородки кирпичные, перекрытия — железобетонные плиты, крыша совмещенная рулонная, полы — бетонные, дощатые. Инженерное оборудование: отопление — чугунные радиаторы, скрытая электропроводка, водопровод — стальные трубы, канализация — стальные трубы, горячее водоснабжение — стальные трубы, вентиляция естественная;
- 5. Модуль «Орск» (инв. № 623/С-7679), 1988 года постройки, общей площадью 875,0 кв.м. Одноэтажное, фундамент бутобетонный, стены — оцинкованный профилированный лист, крыша — оцинкованный профилированный лист, полы — бетонные. Инженерное оборудование: открытая электропроводка, вентиляция естественная;
- 6. Цех картофелепродуктов и квасное отделение (инв. № 623/С-7649), 1975 года постройки, общей площадью 1856,4 кв.м. Одноэтажное, фундамент бутобетонный, стены и перегородки кирпичные, перекрытия — деревянные и железобетонные плиты, крыша шиферная, полы — бетонные, плитка. Инженерное оборудование: центральное отопление, открытая электропроводка, водопровод — стальные трубы, канализация — чугунные трубы, горячее водоснабжение — стальные трубы, вентиляция естественная;
- 7. Спиртохранилище (инв. № 623/С-7814), 1957 года постройки, общей площадью 131,4 кв.м. Одноэтажное, фундамент бутовый, стены и перегородки кирпичные, перекрытия деревянные, крыша шиферная, полы — цементные. Инженерное оборудование: открытая электропроводка, вентиляция естественная;
- 8. Оборудование котельной (30 единиц), оборудование цеха картофелепродуктов (3 единицы), расположенные по адресу: Минская область, г. Узда, пер. Заводской, 1, и право заключения договора аренды земельного участка, отведенного для обслуживания недвижимого имущества, площадью 3,4173 га, сроком на 99 лет.

Начальная цена предмета аукциона 1 370 178 972 рубля (в том числе: имущество — 1 198 801 377 рублей и право заключения договора аренды земельного участка — 171 377 595 рублей).
Сумма задатка предмета аукциона 70 000 000 руб.
Продавец имущества: районное унитарное предприятие «Узденское ЖКХ», расположенное по адресу: Минская область, г. Узда, пер. К. Маркса, 10, тел. (8 01178) 55845.
Арендодатель земельного участка: Узденский районный исполнительный комитет.
 Земельный участок отведен для обслуживания зданий и сооружений, подлежащих продаже на аукционе. Введено ограничение в использовании

Заявки на участие в аукционе принимаются ежедневно в рабочие дни с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 312, тел. 224 57 09. Последний день подачи заявок 18 августа 2008 г. до 17.00.

Дзённік фестывалю ПРЫЗАВЫ ДОЖДЖ

Канкурсантаў «Славянскага базару» накармілі і абудлі. Абранцы абяцалі пазней

Як і прагнавалася, цуду на конкурсе маладых выканаўцаў не адбылося, і ў выніку амаль цалкам паўтарыўся леташні сцэнарый — Гран-пры дастаўся аднаму выканаўцу, першую прэмію, насуперак правілам, зноў падзялілі на дваіх.
 Па традыцыі, Парламенці саюз Саюза Беларусі і Расіі прысудзіў свае ўзнагароды і прызы — лічбавыя відэакарты — лепшым выканаўцам з Беларусі і Расіі, якімі на безальтэрнатыўнай падставе сталі Віталь і Алена. Дыплом міжнароднай федэрацыі фестывальных арганізацый ФІДОФ за высокі ўзровень выканальніцкага майстэрства атрымала польская спявачка Флорэа. Спецыяльная прэмія Імэ Уладзіміра Мулява — за лепшае ўвасабленне нацыянальнай тэмы — была прысуджана спявачцы Люччы з Румыніі. Увогуле, ўзнагарод на цяперашнім фестывалі палобшала. Напрыклад, упершыню ўручаў спецыяльныя прызы Міждзяржаўны фонд гуманітарнага супрацоўніцтва краін — удзельніц СНД. Лепшыя выканаўцы з краін СНД, якімі былі прызнаны Віталь Гардзей і Алена Валеўская, атрымалі па сертыфікатам на запіс сольных альбомаў.

Таксама ўпершыню заснавала свой прыз «Песня — шлях да сядзучнасці» Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія «Мір». Эксклюзіўная работа майстроў Барысаўскага шклозавода — хрустальныя скрынічны ключ у пяльстках кветка — і прыёмы дадатак у 2000 долараў атрымаў Сяргей Грыгаран з Арменіі. Не змагло ўстрымацца ад асабістага спецпрыза — за арыгінальнасць выканання — і журы. «Ён адбыўся з усіх канкурсантаў акампагнаваў сабе на фарціяна, і мы з давальненнем адзначым гэтка выканаўцу — Арнэ Ватнэй з Нарвегіі» — абвясціў старшыня журы, кампазітар Рыкарда Качынтэ.

Разуляўся на гэты раз і спонсара. Лена Валеўская і Віталь Гардзей, напрыклад, могуць працягнуць на 4 тысячы долараў кожны. Прычым працягнуць — у прамым сэнсе, налягаць на гэту суму на рэгулярных рэйсах «Белавія». Спявак Ул.Л. з Узбекістана атрымаў новыя сучасныя тэлевізар «Віцязь». Віктару Балуну з Малдова кампанія «Балтыка» падарыла паездку з экскурсію ў Санкт-Пецярбург на дваіх — у любы зручны час. Акрамя таго, усе канкурсанты і нават члены журы атрымалі мясныя далікатэсы ад «Інкафуд» і сертыфікаты на набывццё аўтаку ад «Белвест». «Усе, дзякуючы спонсарам, мы сытыя і нават абутыя», — заяваў дырэктар фестывалю «Славянскі базар у Віцебску» Радзівон Бас. І толькі прадстаўніц Віцебскага дугравага камітэта паабяцалі абранцы канкурсантаў у свае выбары... як-небудзь у наступны раз.

«Музыка — гэта пацуюць»

Літоўскі выканаўца Данатас Монтевідас павязе дадому Гран-пры: дыплом, цяжкавату статытку «Ліра» і 10 тысяч долараў, які збіраецца патраціць на запіс сольнага альбома. У яго жыцці пасля нацыянальнага тэлевізійнага конкурсу гэта першая сур'ёзная перамога, таму флёрна зорнасці 20-гадовага спявак яшчэ не набыв і напору ішоў на кантакт з журналістамі. У гутарцы з карэспандэнтам «Звядзды» пераможца расказаў, напрыклад, што адну з конкурсных песень — хіт «Развітацця» гурта «Ума2рман» — яму дапамагла выбраць настаўніца. Сам бы не рыхліўся!
 — Я вельмі дзэнна размаўляю па-руску. Разумю ўсё, але доўга падбіраю словы, асабліва калі трапляюцца спалучэнні галосных. Аднак калі я ўчваючы, як рагуле на мае выступленне публіка, зразумю, што гэта быў правільны выбар.
 — У які момант вы зразумелі, што перамаглі?
 — Прыкладна ў сярэдзіне другога конкурснага дня, падлічыўшы балы. Але я сабе не хміплю, ведаў, што іншыя удзельнікі таксама вельмі моцныя. Таму проста чакаў фіналу.
 — Каго з канкурсантаў вы разглядалі як асноўнага канкурэнта?
 — Мне вельмі спадабалася Юлія з Нідэрландаў. Я думаю, што яна цалкам можа перамагчы, бо гэта таленавіта дзяўчына, прычым гэта працяўляецца не толькі вокава, але і ўнутрана. Музыка — гэта не толькі вокал, але і пачуццё.
 — Вы ўпершыню ў Беларусі. Якія ўражанні склаліся пра краіну?
 — Калі мы былі ў Мінску, паміж рэпетыцыямі я больш знаходзіўся ў сваім пакое і адпачываў. А вось у Віцебску мы можа гулялі. Месца, дзе мы зараз знаходзімся, гэта цэнтр? Вось цэнтр мне вельмі спадабаўся — людзі гуляюць, радуюцца, дзя і гэты фестываль — я вельмі сава, усе нельта сабе набываюць. Ці прыгледзеў сабе штосцый я? (*Задумваецца*) Як быццам не. А! Я пакаштаваў вельмі смачную сялянку.
 — Многія кажуць, што літоўская і беларуская кухні вельмі падобныя. На ваш погляд, гэта так?
 — Крыху падобныя. Бульбяныя бліны — асабліва. Тут яны таксама вельмі смачныя.
 — Хто сяма першы павіншаваў вас з перамогай?
 — Мая настаўніца.
 Надалей, прызнаецца Данатас, ён хаче быць кавецка жалеца, пакуль гора, і паспрабаваць сабе на «Еўрабачанні». Акрамя таго, ён удзельнічаў у харзаграфічным конкурсе. Увогуле для літоўскага спявака кожны дасягнуты поспех — не самацтва, а толькі прыступка і жаданне яшчэ больш працаваць над сабой. Таму абсалютна немагчыма не працікнуцца да гэтага шчырага, адкрытага і абягальнага выканаўцы сімпатыяў. Нашы вінашаванні і найлепшыя пажаданні!

— У які момант вы зразумелі, што перамаглі?

— Прыкладна ў сярэдзіне другога конкурснага дня, падлічыўшы балы. Але я сабе не хміплю, ведаў, што іншыя удзельнікі таксама вельмі моцныя. Таму проста чакаў фіналу.

— Каго з канкурсантаў вы разглядалі як асноўнага канкурэнта?

— Мне вельмі спадабалася Юлія з Нідэрландаў. Я думаю, што яна цалкам можа перамагчы, бо гэта таленавіта дзяўчына, прычым гэта працяўляецца не толькі вокава, але і ўнутрана. Музыка — гэта не толькі вокал, але і пачуццё.

— Вы ўпершыню ў Беларусі. Якія ўражанні склаліся пра краіну?

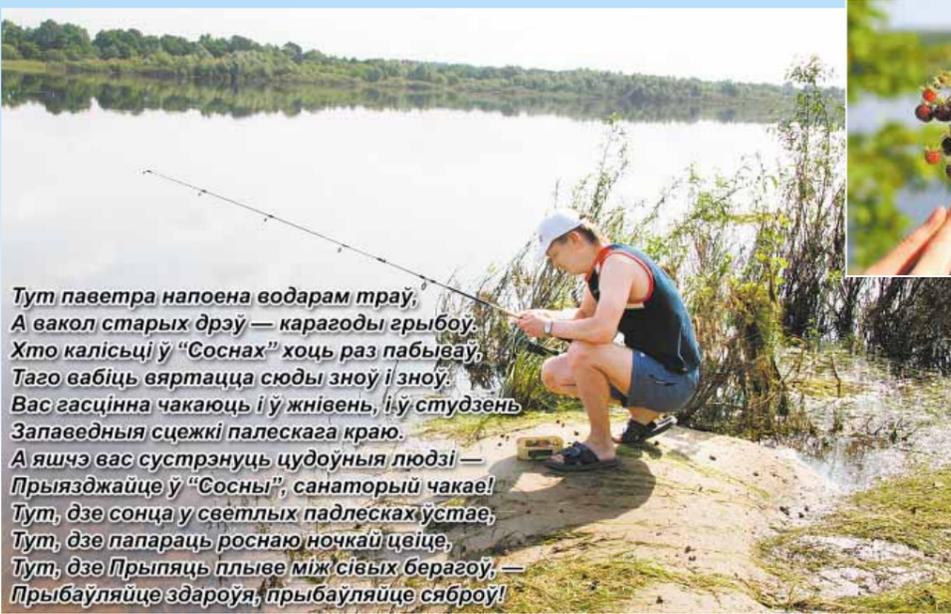
— Калі мы былі ў Мінску, паміж рэпетыцыямі я больш знаходзіўся ў сваім пакое і адпачываў. А вось у Віцебску мы можа гулялі. Месца, дзе мы зараз знаходзімся, гэта цэнтр? Вось цэнтр мне вельмі спадабаўся — людзі гуляюць, радуюцца, дзя і гэты фестываль — я вельмі сава, усе нельта сабе набываюць. Ці прыгледзеў сабе штосцый я? (*Задумваецца*) Як быццам не. А! Я пакаштаваў вельмі смачную сялянку.

— Многія кажуць, што літоўская і беларуская кухні вельмі падобныя. На ваш погляд, гэта так?

— Крыху падобныя. Бульбяныя бліны — асабліва. Тут яны таксама вельмі смачныя.

— Хто сяма першы павіншаваў вас з перамогай?

— Мая настаўніца.

Тут паветра напоена водарам трау,
А вакол старых дрэў — карагоды грыбоу.
Хто калісьці ў "Соснах" хоць раз пабываў,
Таго вабіць вяртацца сюды зноў і зноў.
Вас гасцінна чакаюць і ў жнівень, і ў студзень
Запаведныя сцэжкі палескага краю.
А яшчэ вас сустраць чудовыя людзі —
Прыязджаць у "Сосны", санаторый чакае!
Тут, дзе сонца ў светлых падлесках устае,
Тут, дзе папараць роснаў ночкай цвіце,
Тут, дзе Прыпяць плыве між сівых берагоў, —
Прыбаўляйце здароўя, прыбаўляйце сяброў!

«СОСНЫ», ПРЫПЯЦЬ... НАФТАЛАН — ВОСЬ ТАКІ БЛІЖЭЙШЫ ПЛАН

Асабістая зацікаўленасць

...У мяне асабіста было некалькі прычын наведваць санаторый «Сосны». Па-першае, даўнавата не ступала мая нага на парог падобных аічных устаноў. Па-другое, хацелася параўнаць адну рэч. Справа ў тым, што пару гадоў таму мне давялося скарыстацца паслугамі аднаго украінскага санаторыя, размешчанага ў горадзе Сакі. Падарожжа ў гэты невялікі населены пункт Крыма прадэманстравала прымяненне ў тамтэйшых санаторных устаноўках лячэбных саксічных газів. Адразу заўважу, што лячэнне было сапраўды эфектыўным, паколькі пакадала я той Сакі ўжо без захворвання, з яким прыхакала. І тут сёлета я высвятляю, што мазырскі санаторый «Сосны» таксама «валодае» тымі саксічнымі газямі, якія завоззяцца з краіны-суседкі. Аказваецца, цяпер вырабаваць на сабе лекавую сілу прырод-

Можна і сям'ёй

...Спускаюся па лесвіцы, якую так і напрошваецца назваць «пацімкінскай» — гэтка яна доўгая. Манатоннасць руху па ёй кампенсуецца, праўда, неверагоднай прыгажосцю пейзажу, які адкрываецца, калі з апошняй лесвічнай прыступкі адразу трапляеш у драўляную алтанку. Вось адсюль, з гэтага сціплага збудавання бачна тое, дзеля чаго з такім задавальненнем пакадаеш агрэсіўны горад — мірная прырода. Родная, такая зразумелая... Нерухомая гледаць Прыпяць, багатыя расліннасцю берагі... Плыўчы ватныя аблокі, сапборнічаюць у свепах птушкі... Подых свежага ветру, здаецца, нараджае нохальную галоцэннаю — адчуваецца аскары вадар суніці. Моцны, цёплы, прыміральны. Нос пачынае нерова ворушыцца — няжу сапраўды здаецца? Перагінаюся цераз «борт» алтанкі, і адтулі зверху, спрабую адшукваць вачыма знаёмыя лісцікі і ягады. Вось яны, чырвоныя прыгажунькі... — Добры дзень! — чую за спінай незнаёмы голас. — Добры! — розка прымаю я вертыкальнае становішча і паварочваюся на

Футбол ёсць футбол... А ў Юры — штодня тэніс.

У лячэбна-фізкультурнай кабінце — трэнажоры для дзяцей.

ных рэсурсаў горада Сакі можна і не пакадачы тэрыторыю сваёй краіны (тым больш, што Сакі размешчаны не на Чорным моры, дый калі б і так, то спалучаць грамадзянне з марскім купаннем усё роўна не рэкамэндуецца). Па-трэцяе, мне хацелася высветліць, наколькі сур'ёзна можна ставіцца да аздараўлення ў Гомельскай вобласці. І, нарэшце, як можна было адмовіцца сабе ў магчымасці наведваць сярод працуючых будыў куток прыроды (а тым больш, упісціць шанц вырабаваць на сабе санаторную саўну з басейнам!)?

Повар Елізавета ПАЎЛОВІЧ і загадчыца вытворчасці харчовага блока Ірына ПІНАЕВА прапануюць пакаштаваць «фірменнае».

Замест аперацыі

...Анатоль Васільевіч тут ужо другі раз. Яму — 61, і ён пакуе ад дошч жорсткага захворвання — паражэння спінога мозгу, якое суправаджаецца моцным напружаннем у мышцах, прыкладна як падчас суртэгі. Толькі звычайнае сутаргі, на шмасце, праходзяць, а тут — пастаянны боль. Аперыраваць яго адмовіліся, «прапісалі» лекавую тэрапію і фізіяпрацэдур. Судыя Анатоля Васільевіча літаральна на руках прывезлі блізка, а цяпер, праз колькі дзён знаходжання ў санаторыі, ён ходзіць, хоць і з кавенкай. Яму прадвядзюць лячэнне з дапамогай электрамагнітнага выпраменьвання надзвычай высокай частаты на лячэбна-дыягнастычным апарата-праграмным комплексе ЛЭДЗІС-2К, які таксама дазваляе праводзіць электрапунктурную дыягностыку па метадазе Накатані. Лячэбная частата пры мікрахвалевай рэзананснай тэрапіі падбіраецца для кожнага пацыента індывідуальна. Украенанне гэтага метаду лячэння дазваляе лячыць захворванні апорна-рухальнага апарата, ныркак, скуры, гінекалагічныя хваробы.

Праверка «казкі»

...Міхаліу Якаўлевічу — 70. Ён з аздараўленчых устаноў, і яму здаецца, нібыта трапіў у казку (так і скажу). І персанал яму падабаецца, і харчаванне, і трэнажорная зала, і асабіста — падводны масаж у басейне. Дык і не перабольшы ж — я ўсё правярала... Харчаванне, напрыклад. Пакаштала ўсё, чым частавалі ў дзень майго знаходжання тутэйшых «пастаяльцоў».

— Меню распрацоўваецца на два тыдні, — расказвае, пакуль я ператраўліваю, загадчыца вытворчасці харчовага блока Ірына ПІНАЕВА. — Безумоўна, прадугледжаны дыетычныя стравы, прыгатаваны на пары, запечаныя. Гэтак гатуюцца і птушка, і мяса, і рыба, і гародніна. Супы — бульбяныя, гарохавыя, лошчына з грыбамі і птушкай, расольнік, боршч, зацірка малочная... Прадукты завоззяцца фактычна штодня, таму ў нас усё свежэе, карыснае, ашчаднае для страўніка. Стравы, галоўны чынам, традыцыйныя, але ёсць і фірменныя — філе птушкі, запечанае з грыбамі і гароднінай, блішчыкі з макама. Філе запечанай птушкі можна наступным чынам прыгатаваць у хатніх умовах. Сырое філе адбіць пасаліць, паперчыць, зверху выкладзіць шыбулю з морквай, змазаць усё маянэзам, пасыпаць сырам і запякаць да гатунасці... Смічна ёсць! А ўсё, што стаміўся стаяць ля пліты, запрашаем да нас... Пасля смічнага сталавання цяжкавата прымусяць сабе да агляду трэнажорнай залы, але для чыстапытнага эксперымента давялося змысціць тэрапію ў кабінце, прычым выкарыстоўваць як метады лячэння — пры пэўных сардэчна-сасудзістых хваробах, траўмах. Гэта ўжо будзе не фітнес, а кінезатэрапія.

Дарчы, адна аматарка гэтага «жалеза», жанчына ў розскіце гадоў — у хуткім часе будзе святкаваць

Да нядаўняга часу ўсе, хто не працаваў на Мазырскім нафтаперапрацоўчым заводзе, маглі толькі зайздросціць тутэйшаму калектыву. Справа, вядома ж, не ў рабоце — яна якая ж ва ўсіх цяжкая, а вось такіх магчымасцяў для аднаўлення фізічнага і псіхалагічнага стану ўсім нам — не мазырскім нафтавікам — трэба было пашукаць. Але ж з нядаўняга часу лубы можа далучыцца да ліку шчасліўцаў — набыць пучэўку ў ведамасны санаторый «Сосны», што за 25 кіламетраў ад Мазыра, на неверагодна прыгожым крутым беразе паўнаводнай ракі Прыпяць. Адзінае, у чым завадчане паранейшаму выйграюць, дык гэта ў магчымасці атрымання працэдур без адрыву ад вытворчасці. Сеў пасля работы ў аўтобус, — 15 хвілін, — і ты ўжо перамагаеш наступствы шкоднай вытворчасці.

75-годдзе — некая паскардзілася інструктары на непрыемныя адчуваны ў спіне, маўляў, як бы ўмацаваць ды выпраміць пазваночнік? Спецыяліст параіла ёй дошч бяскрыўдны аграгат. Жанчына з першых заняткаў зразумела, чаго ёй так не хапала для сапраўднага росквіту. Паводле слоў Веры ЖАНЖЭУС-КАЙ, інструктара-метадыста, якая гаспадарыць не толькі ў зале з трэнажорам, але і ў кабінце лячэбнай фізкультуры, вышэйпаміненныя тэрыторыі аздараўлення прыстасаваны як для дарослых, так і для дзяцей. І падбаўца такія заняткі і адным, і другім. «Хіба можна дома размясціць калі сарка трэнажоры? — разважае інструктар. — Дый з асновамі лячэбнай фізкультуры нехта спачатку павінен азнаёміцца... А далучыцца да гэтага віду тэрапіі ніколі не пазна. Заключна пачаць наступны свой рынак з самага простага і карыснага практыкавання для той жа спіны. Лежачы на падлозе, сагнуце ногі ў каленях, павярніце ніжнюю частку тулава спачатку направа, потым налева...»

Што даць спецыяліста гідромасажу, то гэта, як высветлілася, не адзіная прыемная вадная працэдура. Акрамя ўласна басейна, саўны і лазні ёсць і розныя віды душаў — Шарко, цыркулярны, узыходзячы, ванны — жамчужныя, хвойна-валер'янавыя, ёда-бромныя, мінеральныя... Дарчы, спадарыня Жанжэўская — яшчэ і арганізатар культурна-масавых мерапрыемстваў. І арганізатар — выдатны, паколькі настачы ў шматлікіх экскурсіях па Мазыры і Мазырскім раёне, спектаклях для дзяцей і дарослых, канцэртах, дыскатах, нічо не адчувае. Дадаўце сюды літаральна ўсімі любімыя бильярд, настольны і вялікі тэніс, бар і бібліятэку з рознапланавай літаратурай і прыкладна дваццацігоднюю перыядычны выданнямі, і вы ўжо зразумееце, што такое класіка адпачынку і аздараўлення ў аічных санаторыі.

Унікальная «мінералка»

...У санаторыі здабываецца і прымяняецца мінеральная вада двух відаў, расказала намеснік галоўнага ўрача на лячэбнай частцы Ала ПУНЬКО. Аналагі гэтай вады ёсць толькі ў Расіі і Германіі. Першае свідраванне глыбінёй 600 м вывадзіць на паверхню хларыдна-натрыевыя мінералізаваныя расольны, у складзе якіх ёсць хлор, натрый, кальцый, кальцый, магній, амоній, сульфаты, гідракарбанаты. Выкарыстоўваецца такая вада для вонкавага ўжывання пры захворваннях сардэчна-сасудзістай сістэмы, апорна-рухальнага апарата, гінекалагічных, скурных хваробах — псарыязе, экзэме, нейрадарміі, для палепшэння абменных працэсаў і нават заспакоявання, паколькі канцэнтраваныя солі мінеральнай вады нібыта «выцягаюць» з арганізма ўсё шкоднае, і пацыент адчувае неверагодную палёгку пасля прыняцця такой вады.

Другая свідраванна, глыбінёй 400 м, дазваляе атрымаць гідракарбанат-

Галоўны ўрач санаторыя «Сосны» Васіль ЖОГЛА праводзіць лячэнне з дапамогай электрамагнітнага выпраменьвання надзвычай высокай частаты на лячэбна-дыягнастычным апарата-праграмным комплексе ЛЭДЗІС-2К.

Знайсіце сваё

...У фітабары за шыянкай травянога чаю (асабіста я выбрала вітамінны збор — падышышны, рабіны, ароні, глогу, лісце маліны, суніцы, крапівы, парэчкі, парасткі чарніцы, карань салодкі і карань лапчаткі) стала сведкам цікавай гутаркі. Аб чым, думаю, могуць размаўляць мужчыны за шыянкай гатаванай травы? Наўжо які і жанчыны — пра бальнічкі? Аказалася, што і так, і не зусім так.

На фізіяпрацэдурках.

Іван Іванавіч (назваём аднаго з іх так) кажа: — Вось я ў цябе, Сан Санчы (назваём другога такім іменем), пазначо ра ўсе партыі ў бильярд выйграў... А ты, думаў, з чаго б гэта? — Скуль я ведаю? — От то ж, а справа ў тым, што ў той дзень я да сваёй прыгажуні хадыў... — ?.. — Ну, да сасын... Вынайшаў адну, здаецца, самую лекавую... Скінуў сандалеты, стаў побач, абыліў рукамі, залпочуў вочы. І, ведаеш, ажні фізічна адчуў моц дрэва — дык каранёў, вышыню макушкі... Мой «харчэўца» яна той жа самай мінеральнай вадой... Пастаяў так колькі хвілін, і далбог, перакананы, што трыбае ў тую прычыну абыграў толькі па той прычыне, што цябе заходзіў, і наогул спаў як даўно не спаў... — Пра энэргію дрэў я даўно ведаю, — адгукнуўся Сан Санчы. — Праўда, я, Іванавіч, іншае чытаў, Нібыта, адлююць энэргію толькі дуб ды бярэза... Асабіста я, напрыклад, чула, што ў кожнага чалавека ёсць «сваё» дрэва, якое і злеліцца з ім энэргіяй. Аднак вырашыла паслухалася Сан Санчы. Прызнацца, бярэза ля санаторыя — адна-дзве дзе аблічыўся, дубок — наогул адзіні, і той, мяркуючы па «талі», малады зусім. Тым не менш, выпрабуваць ёсць на чым. Выбрала дуб. Падумала, што жанчыне лепей з дрэвам мужчынскага «полу» справу мець. Скінула туфлі, стала перад дрэвам і абняла з такой лубою... Спала я гэтай ноччу — проста як у вёсцы ў бабулі. Хоць, можа, і нумар мой паспрыяў таму — «люкс» усё ж такі...

Намеснік галоўнага ўрача на лячэбнай частцы Ала ПУНЬКО расказвае вам тайны лекавых вяртасцяў тутэйшай мінеральнай вады.

...Расійскае вынаходніцтва дапамагае не толькі палепшыць агульнае самадчуванне, але лечыць і сур'ёзныя недамаганні — энурэзы ў дзяцей, лабчыныя эфекты ў кліматэраўчым перыядзе ў жанчын, добра ўздзейнічае пры алергічных праявах, — удакладняе Васіль Іванавіч.

Да хуткай сустрэчы

...Ганна Пітроўна практычна на чамаданях. «Падлечвала» апорна-рухальны апарат. Падзея на раздму, у Віцебскую вобласць. На нафтаперапрацоўчым усе працуюць зьліч і ўнук. Спадзяецца, што і ў наступным годзе — на свой 80-гадовы юбілей — атрымае ад блізкіх падарунк у выглядзе санаторнай пучэўкі.

Святлана БАРЫСЕНКА, Фота Мары ЖЫЛІНСКАЯ, Верш Яўгена ПЯСЦЬКАГА.

Стымуляцыя гармонаў шчасця

...У бліжэйшы час пачне работу кабінет лазернай тэрапіі. Лазэр уздзейнічае на пэўныя кропкі і зоны арганізма, шырока прымяняцца для лячэння суставоў і пазваночніка, дыхальнай і сардэчна-сасудзістай сістэм.

Хворы гразнойдзе

...Фіта-чай — гэта цудоўна. Але на ўрад ці імі каго-небудзь здзівіш. Няма санаторыя, дзе б іх не было. Іншае справа — мая саксаква, глеевая, сульфідная, гразь, якая тут захоўваецца ў спецыяльных ёмістасцях. Паказалі мне тэя ёмістасці — ох, пазнаю знаёмы серавадародны водар! Чорная, пахкая, дужа лекавая...

Калі хто бываў у крымскіх Саках, то чуў не адну легендарную гісторыю пра тамтэйшае салёнае возера, са дна якога яны і здабываюцца. І вада з гэтага возера, і гразь валодаюць настолькі актыўным уздзеяннем, што мясцовыя санаторыі круты год за год пашыянтамі з самымі рознымі паталогіямі — перш-наперш апорна-рухальнага апарата, па гінекалогіі і ўралогіі. Што да алпшын, то лячэнне пэўных мужчынскіх праблем, відлах, сапраўды, эфектыўнае: да пазедзі ў Сакі мне, здаецца, ніколі не выпадла перазнаёміцца з такой колькасцю мужчын... Нідзе больш не пабачыш і такой неверагоднай колькасці інвалідаў-калясачнікаў. Як сказаў мне адна дзядушка на калысцы, я не спадзяюся на поспех лячэння, я ў яго веру, я ў ім упэўнена. І прыязджаю ў санаторый штогод. Нягледзячы на сур'ёзныя праблемы са здароўем, яна замукам, нарадыцца дзіця...

Адным словам, навошта ехаць за тысячы вёрст па саксіях гразі, калі яны самі прыязджаюць у мазырскі санаторый? — Яшчэ адна ўнікальная крыніца здароўя — нафталан, — тлумачыць галоўны ўрач санаторыя Васіль ЖОГЛА. — Нафталанская нафта — сумесь вуглевадародаў, нафтавых кіслот і асфальтэнаў — выкарыстоўваецца толькі ў двух санаторыях краіны — нашым санаторыі «Сонечны бераг», што ў Рэчыцы. Завоззяцца з Азербайджана, прымяняцца для лячэння хранічных поліартрытаў, астэахандрозу пазваночніка, пясочніка-крывявых радзікулітаў, наступстваў траўматычнага пашкоджання касцей, мышцаў, скурных хваробаў — псарыязу, экзэмы, др-

Старшая медсястра Наталія ЛАПЦЕВА сочыць, у прыватнасці, за тым, каб адпачываючыя сапраўна прымаць «вітамінкі».

Сытуацыя

...Пра энэргію дрэў я даўно ведаю, — адгукнуўся Сан Санчы. — Праўда, я, Іванавіч, іншае чытаў, Нібыта, адлююць энэргію толькі дуб ды бярэза... Асабіста я, напрыклад, чула, што ў кожнага чалавека ёсць «сваё» дрэва, якое і злеліцца з ім энэргіяй. Аднак вырашыла паслухалася Сан Санчы. Прызнацца, бярэза ля санаторыя — адна-дзве дзе аблічыўся, дубок — наогул адзіні, і той, мяркуючы па «талі», малады зусім. Тым не менш, выпрабуваць ёсць на чым. Выбрала дуб. Падумала, што жанчыне лепей з дрэвам мужчынскага «полу» справу мець. Скінула туфлі, стала перад дрэвам і абняла з такой лубою... Спала я гэтай ноччу — проста як у вёсцы ў бабулі. Хоць, можа, і нумар мой паспрыяў таму — «люкс» усё ж такі...

І загартоўка, і масаж...

Бібліятэкар Алена ГРАМЫКА падбірае літаратуру для ўсіх чытачоў — і вялікіх, і малых.

Кожнаму — свой фітачай: маўчыся імунітэт, бойцеся хваробы.

Санаторый «Сосны» Гомельская вобласць, Мазырскі раён, В. Стрэльскі, Тэл. (02351) 7 35 09, 7 35 75. УНП 400081131

БЕЗ ДЗЯЦІНСТВА...

У рэдакцыю працягваюць паступаць пісьмы-ўспаміны пра Вялікую Айчынную вайну

Нашы чытачы пішучы пра тое, што не магчыма забыць і праз дзесяцігоддзі, што побач было ўсё жыццё. Таму што вайна забрала ў іх дзяцінства... «Я ЗАСТАЎ УСІМ АДЗІН...»

Цяжкую, пакутную гісторыю свайго ваеннага жыцця раскажаў у лісце ў рэдакцыю **Юльян Іосіфавіч Кашэўскі**. Нарадзіўся ён у вёсцы **Масцішка Лайгойскага раёна Швабскага сельсавета** ў 1930 годзе. Бацька, Кашэўскі Іосіф Баласлававіч, па лжымым абвінавачанні быў арыштаваны і расстраляны ў 1933 годзе — пазней быў рэабілітаваны...

«Да вайны я рос у сям'і айчыма, — піша Юльян Іосіфавіч. — Калі пачалася вайна, у раёне быў арганізаваны магутны партызанскі рух. На дарогах існавала ўлада партызанаў... У нас была вялікая хата-троехпача, тут пастаянна ўладкавалі партызаны. Адноіныя нямецкі самалёт-разведчык (партызаны называлі яго «драбіна») вельмі нізка прлятаў над нашай хатай. Адзін з партызанаў абстраляў яго з аўтамата, прадаў, пашкодзіў яго на неадрэ. (Нас з айчымамі дома не было: яшчэ на досвітку паехалі ў лес па браты). Партызаны і старэйшы друст з сям'ёй хутка пайшлі ў лес. У хату засталася маці з сястрой. А той нямецкі самалёт заправіўся ў Барысаве і вярнуўся, скінуў бомбу акурат на нашу хату.

Мы прыхэлілі з дварамі, а хаты няма... Партызаны забралі параненую сястру з сабой у лагер, а маці мая не выжыла... Неаднаразова немцы наладжвалі маштабныя блакады для знішчэння партызанаў і мірнага насельніцтва. Партызаны сыходзілі ў непрыдатныя балоты. Мая сястра, якая папярэла пасля ранення, таксама была з імі.

«Нас з айчымамі схавалі немцы і вялі на расстрэл праз высокую кыта. Айчыны паспелі сказаць: «Бяжы, сыноч, толькі не прама, а «ў лукаткі», каб не застрэлілі». Айчыма расстрэлілі ў вёсцы Масцішка. А мяне паранілі пры спробе збегчы: куля прабіла мяккую тканку нагі. Так я застаўся адзін. Блукаў па лесе, жыў у зямлянцы».

Падлетку спраўду цудам удаляцца выжыць. Тыя пакуты-выпрабаванні і — зараз перад вачыма. «... Харчаванне птушчым з гнёздаў. Ноччу лавіў рыбу ў рацэ Цна. У мяне была старая драўляная салыцца, за многія гады прамоачана і асцяжыла кавалачак ад яе і з ім варыў агонь і рыбу. Сам здабываў і птушчы, гэтакую навучыў айчыма. У мяне было крэсіва, крэмень і чага. Чага загаралася ад іскры — гэта я і зараз магу паказаць, не забудуся. Так я і выжываў да прыходу Чырвонай Арміі.

Сястра мая, Ціхановіч Галіна Іосіфаўна, жыве ў вёсцы ў Лайгойскага раёна, цяжка хварэе. Яшчэ жыўшы палітру партызанскай брыгады, быў сельскі настаўнік Нещэраўна Ка Рыгор Васільевіч, яму 94 гады... Што яшчэ помню. Калі партызаны накіраваліся грамадзянскімі гарнізон у Смаленск, паліцаі паранілі партызана Косцю Філкоў. Яму, жывому, выразалі на грудзях зорку і дасталі праз горла язык... Яго пахавалі ў нашай вёсцы Масцішка. Пасля вайны родныя забралі яго астатні на радзіму.

Скажу, што пад маркэй партызанаў былі і марадзёры. Але з імі распраўляліся як з ворагамі спраўдзены партызаны — без трыбунала... Вайна падарвала здароўе Юльяна Кашэўскага, ён інвалід ІІ групы. Яму і цяпер страшна ўспамінаць сваё ваеннае дзяцінства.

ДРУГІ ДЗЕНЬ НАРАДЖЭННЯ

Ветэран працы **Уладзімір Мікалаевіч Пугач жыве ў вёсцы Навасёлкі Петрыкаўскага раёна Гомельскай вобласці**. А нарадзіўся ён у вёсцы **Кашэўскі Петрыкаўскага раёна**. Менавіта каля гэтай вёскі ў пачатку жніўня 1941 года на працягу некалькіх гаўдзішоў бой нашых войскаў з гітлераўцамі.

«Раз'юшаныя ворагі пасля расстралялі пятаццаці мірных жыхароў вёскі, а потым спалілі ўсе пабудовы. Мая маці ледзьве паспела выскачыць з дзецімі ў агарод. Людзі будавалі зямлянкі, там і жылі. Наша зямлянка тулілася да ўскрайку лесу. Але фашысты і тут не давалі спакою. Было расстраляна больш як дзесяць чалавек за сувязь з партызанамі. Падлеткаў вывозілі ў Германію.

У канцы сакавіка 1944 года дайшла чутка, што фашысты рыхтуюцца да чарговай аблавы. Амаль усе сьлячана падаліся ў лес. Мая маці з чатырма малымі дзецьмі аказалася на востраве «Казлоў» сярод балота. Гэта недалёка ад суседняй вёскі Праходзі. За востравам пачыналася балота, лед на яким прарывалася, граз чывала пад нагамі. Восковыя жанчыны, у каго не было дзяцей, пераносілі нас, малых, з купіны на купіну. Балота аж стагнала. Калі мокрая, у лясках людзі выйшлі на бераг, фашысты загналі ў калгаснае гумно. Маці ў кутку разгрэбла кучку сухой мжкіны і ўладкавала нас, каб неж сагрэць. Гумно ўсё напалылася і напалылася людзьмі.

І вось немцы, зачыніўшы дзверы, забілі іх. Так і пераначавалі мы там 7 красавіка, якраз на Дабравешчане. Раніцай да гумна пад'ехалі дзве фуранкі з фашыстамі. З усіх бакоў гумно абліто бензінам. Водаль стаялі напаліто аўтаматчыкі. У гумне наступіла цішыня. Жанчыны і старыя маліліся. Заставаліся лічаныя жывыя... У апошні момант людзей адпусцілі. Позна ночку мы вярнуліся ў Кашэўскі да сваёй зямлянкі.

Маці была неспыменная, таму нашы даты нараджэння не ведала. А вось другі дзень нараджэння Васі, Арсена, мой і Грышы ведала добра. Гэта было Дабравешчане 7 красавіка 1944 года.

«ПРЫМУШАЛІ ЛЮДЗЕЙ ЦЯГАЦЬ БАРОНЫ, КАБ ПРАВЕРЫЦЬ, ЦІ НЕ ЗАМІНІРАВАНЫ ДАРОГІ...»

Даўні падпісчык «Звязды» **Гіомей Фёдаравіч Маркаўцоў з Гомеля** напісаў вялікі ліст — на шэсць старонак дробным почынам — пра жыццё ў час вайны. Ён быў хлапчуком (1931 года нараджэння), але колькі даялося перажыць... Ён нарадзіўся ў вёсцы **Праскурні Жлобінскага раёна**. Яшчэ да вайны застаўся без бацькоў. Жыў са старэйшым братам і сястрой.

«З адзежай было складана і з харчаваннем — таксама. Па вясне то хлеба няма, то бульбы. Выручала карова. Дзядзька Амелка быў брыгадзірам агародніцкай брыгады калгаса, якая вырошчвала агуркі, капусту і г. д. Дзядзька паставіў мяне вазіць ваду для паліваў з Дняпра — на кані Пугач. Па 3—4 бочкі (25 вядзёр кожная) у дзень. А мне было гадоў 9...»

Калі пачалася вайна, усе былі ў шоку. Вечарамі на вуліцы каля калоды збіраліся жанчыны і разважалі, якія немцы не людзі, ледзь не з рагамі і клькімакі... Праз некалькі дзён сталі прыязджаць ваенныя. На другім ад вёскі Праскурні безраце выкапалі каля пераправы акопы, шырокую траншею, там і заставаліся. Вечарам сястра Людэа падоіць карову, напалава гладыш малака — а я нясю салдатам. Малако насілі і суседскія хлопцы Іван, Пётр, Грыша, Васіль...»

Міхал Фёдаравіч піша, як пэравозіў на лодцы нашых салдатаў на другі бераг ракі, як дапамагаў перапраўляць коней. Узгадвае і шмат іншых эпізодаў, у тым ліку, які дапамог пераправіцца ў вёсцы сям'і — жанчыне з дзвума дзецьмі. «Яна давала мне 20 капеек, але я адмовіўся. Гавару: у нас не прынята браць грошы, гэта сорамна».

Калі прыйшлі немцы, па вёсцы папаўзлі чуткі, што ў Жлобін прыгнаны ваеннапалонныя. Многія жанчыны насілі туды ежу і выкупілі ў немцаў нашых салдатаў — за яйкі, за самагонку. Чужых людзей называлі сваякамі і забралі — у пачатку вайны гэта ўдавалася рабіць. Праз вёску праходзілі і акружэнцы, ім таксама дапамагалі, хавалі ад немцаў».

Пры акупацыі жылося надзвычай цяжка. «Немцы хадзілі па ха-

тах, патрабавалі «Матка, яйка!» — і клалі «дзядзючу» ў ранец ззаду... Пра тое, што адбываецца на фронце, ніхто не ведаў. Немцы гаварылі: «Масква — капут!» Адзін немец (вясёлы, гаваркі) расказаў, што ў Германію вучыць дзядзючу ў школе. Праз нейкі час я ўбачыў, што Ота (так яго звалі) плача — проста ровам раве. Аказалася, яго брат лётчык загінуў пад Масквой. Так мы ведаліся, што вайна не скончана».

Міхал Маркаўцоў успамінае, як зімой 1941—1942 гадоў немцы хадзілі па хатах і забіралі ўсе кажухі... Як наладжвалі аблавы і халалі моладзь для адпраўкі ў Германію... Як аднавайскоўцы, у тым ліку і яго дзядзька Амелка, ішлі ў партызаны... Як гінулі... «1943 год быў цяжкі і небяспечны для вёскі Праскурні. Немцы ладзілі абарону ўздоўж Дняпра... Людзей прымушалі перад коньмі цягаць бароны, каб правярць, ці не замініраваны палі і дарогі».

«Міхал Маркаўцоў разам з сястрой Людэа апынуўся ў лагэры смерці «Азарычы»: холад, гоненне, смерць... «Калі нас вызвалілі, накіравалі ў Хойнікі на каранцін. Мы хварэлі на тыф. У сястры было ўскладненне, эпілепсія, яна памёрла. Калі трапіў у родную вёску Праскурні... Вёскі няма, хата спалена. Мне, аслабленага, падобалі ваенныя і перадалі ў дзіцячы дом. Мой ложак стаў пачынаць з ложкам Валіка — у яго нагах усе пальцы абмарозіліся, толькі косткі чорныя засталіся: ён быў у канцлагеры...»

Свой ліст у рэдакцыю Міхал Фёдаравіч заканчвае словамі: «Вось такое жыццё».

Я удакладніла: да вайны ў вёсцы Праскурні Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці было 220 двароў, 847 жыхароў. Нямецка-фашысцкія захопнікі ў студзені 1944 года знішчылі 216 хат, загінулі 230 жыхароў... Вёска Праскурні значыцца ў ДМК «Хатынь» сярод адорджаных вёсак.

Агляд пісьмаў падрыхтавала Таццяна ПАДАЛЯК.

ЗА ДАСТУПНАЕ ХАРЧАВАННЕ

Учора прыкладна ў 150 краінах адзначаўся Сусветны дзень харчавання.

Сёлетня ён праходзіў пад дэвізам узмацнення агупных намаганняў супраць высокай цэнаў на прадукты харчавання. Гэтай праблемай заклапочаны як урады, так і грамадскія арганізацыі. Згодна з данымі ААН, цяпер у свеце штодзень знаходзіцца ў стане перманэнтнага голаду амаль 850 млн чалавек, і гэта лічба нухлізна пясчаніца.

Каб прыцягнуць увагу сусветнай супольнасці, да Дня харчавання прымеркаваны розныя мерапрыемствы. Асобна з іх могуць вым здацца дзіўнымі. Так, з нагоды Дня ў штаб-кватэры ААН у Нью-Йорку адбылася спецыяльная цырымонія, а ў Рыме стартуваў трэці штогадовы «Прабег за харчаваннем», у розных краінах прайшла акцыя «Вахта пры свечках» і іншыя. У некаторых з іх упершыню ўзлі ўдзел прадстаўнікі Еўрапейскай прафесійнай футбольнай лігі (ЕПФЛ) і Афрыканскай канфедэрацыі футбола (CAF).

Нагадаем, Сусветны дзень харчавання адзначаецца з 1945 года — даты заснавання ў Квебеку Сусветнай харчовай арганізацыі (ФАО), членам якой з'яўляецца і наша краіна.

Леанід ТУГАРЫН.

ЛЁД КРАНУЎСЯ: ВЯЛІКАЯ ЕЎРАПЕЙСКАЯ ВАЙНА НЕ БУДЗЕ ЗАБЫТАЯ!

Не толькі на старонках газет, але і ў высокіх кабінетах загавалі пра гэтую забытую вайну — Вялікую Еўрапейскую, як называе яе сучаснікі, ці імперыялістычную, як абзывалі наступнікі, ці Першую сусветную, як прывыклі мы. Крытычныя артыкулы, вострыя пытанні, што заставаліся без адказаў, мары і памкненні энтузіястаў разарушылі-такі грамадства, і лёд крануўся — у мінулае пятаццю тэма Першай сусветнай вайны абмяркоўвалася на Камісіі па імплементацыі міжнароднага гуманітарнага права пры Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. А гэта ўжо суп'ёзны ўрэво, які прадагледжвае не пустую гаварыліну, а рэальныя крокі.

проста трава на могілках пакошана — востр ужо і прывыклі стан. На пасяджэнні Камісіі спіс могілак Першай сусветнай, які амаль у чатыры разы большы за афіцыйныя звесткі, быў перададзены прадстаўніку Міністэрства абароны, а Міністэрства юстыцыі ўзяло на сябе абавязкі выявіць у архівах Беларусі ўсе магчымыя дакументы, звязаныя з Першай сусветнай вайной, а таксама да 11 лістапада, да юбілею 90-годдзя заканчэння гэтай вайны, правесці выстава «Апошняя вайна Беларускай імперыі ў дакументах беларускіх архіваў».

Плакаты часоў Першай сусветнай вайны.

3. Пра Старажоўку

Нарэшце канчаткова вызначыўся і далейшы лёс тэрыторыі былых бароў могілак у раёне вуліцы Чарвякова ў Мінску (Нагадаем чытачам, што там падчас Першай сусветнай вайны памерлых у мінскім шпіталі, а ў савецкія часы могілкі былі зруйнаваны і на іх месцы часткова пабудаваныя жылыя дамы.) Ужо літаральна перададзены пункт вынесена рэкамендацыя мясцовым выканаўчым і распарадчым органам нарэшце падлічыць усе вайсковыя пахаванні, добраўпарадкаваць закінутыя і правесці сярод насельніцтва лікбэз на тэму паважлівых адносінаў да гэтых аб'ектаў.

2. Пра пахаванні Першай сусветнай

Так склаўся лёс, што заблылі мы за Савецкай уладай пра Першую сусветную вайну, а значыць і пра пахаванні гэтай вайны. Па афіцыйных звестках, сёння на ўліку стаць толькі 55 вайсковых могілак падчас першай вайны. А на іх месцы ў дзяржаўны спіс гісторыка-культурных каштоўнасцяў... Астатнія проста забытыя, а значыць, за іх ніхто адказнасці не нясе. А такіх аб'ектаў няма! Па даных фотарогафа і гісторыка-энтузіяста Уладзіміра Багданова (інтэр'ю з ім чытайце ў бліжэйшым нумары «Звязды» на Беларусі з больш за 200 могілак Першай сусветнай (гэта толькі тая, якія ён змог адшукаць), каля 100 з іх знаходзяцца ў больш-менш дарэдкавым стане, астатнія — пад пагрозай поўнага знішчэння.

У адпаведнасці з заканадаўствам Беларусі, кожнае вайсковае пахаванне (не важна, якой вайны — Вялікай Айчынай ці яшчэ з Тэўтонскім ордэнам) павінна мець свой пашпарт і ўсталяваны дзяржаўны знак. Адназначна за ўлік і догляд пажыць на мясцовых выканках. Тамішні той факт, што афіцыйна могілак Першай сусветнай вайны толькі 55, злагічна пункту гледжання ўліку нам зразумелы — «пахаванне на цэку не стаць, а значыць мы за яго не адказваем». Каму з мясцовых уладаў патрэбны лішні галаўні бонь? Існуе і цікавая адваротка: маўляў, «пашпарт на закінутыя могілкі мы, безумоўна, можам скласці і паставіць іх на ўлік, але там трэба фотарогафа і аўтаграфавыя пахаванні ў непрыдатным стане — сорамна. Трэба добраўпарадкаваць. А потым ужо і знак ставіць. А дзе ў мясцовым бюджэце грошай на ўсё набярэцца? Тут усё зробім, але падстапува...» Ну што ж, будзем спадзявацца, што могілкі данакоўнацышынны — «дзіцячыя» штрафы — да 13 базавых велічынь пры ў разы

праз некалькі дзён тэрыторыя пустка, дзе была частка могілак, будзе абгароджаная часовым плотам і там панцунца работы па добраўпарадкаванні: будзе створаны меймарыяльныя сквер з помнікамі-сімвалам у цэнтры. Што гэта будзе за сімвал — пакуль невядома, яг будучы распрацоўваць пазней з шырокім абмеркаваннем у грамадстве.

Целасеткі, работы на якіх у пачатку чэрвеня выклікалі абурэнне ў насельніцтва, вырашана часткова заглошчыць, а часткова, уздоўж вуліцы Чарвякова, рэканструяваць, бо побач — жылыя дамы, якія пазбываюць камунікацыйную нельга. Аднак прадстаўнікі Мінгарвыканкома аб'яваюць праводзіць усе будаўнічыя работы па мемарыялізацыі былых вайсковых могілак з мінімальным паглыбленнем у зямлю, каб не турбаваць косткі пахаваных там салдатаў. Нават асфальт, які часткова пакрыта пустка, не будзе здымацца: паверх яго проста насыплюць зямлі і зробіць акуртына газоны. Каб з'явіліся спецыяльнай тэхнікі не выклікала новага негатыўнага разнаману ў грамадстве, акрамя пашпарту будаўніцтва аб'екта абмякочаць павесіць шылду з гісторычнай былых бароў могілак і апісаннем плянаў па іх добраўпарадкаванні.

Як бачыце, справа спраўдзі зрушылася з мэртвай кропкі. Згадзіцеся, адна справа, калі пра праблемы ўшанавання ахвяраў Першай сусветнай ды іншых войнаў размаўляе газета са сваімі чытачамі, а зуміш інаш — калі гэтыя праблемы абмяркоўваюць людзі, што маюць уладу. На сёння вынікам пасяджэння Камісіі па імплементацыі міжнароднага гуманітарнага права мы маем толькі рашэнні, зафіксаваныя ў практоке, якія носіць рэкамендацыйны характар для ўсіх іншых органаў дзяржаўнага ўладу. Але далей Камісія мае права звяртацца ў Савет Міністраў, а адтуль ужо будзе ісці не рэкамендацыя, а ўказанні, абавязковыя для выканання. Што ж, да вясені, калі ва ўсім свеце будзе адзначацца 90-годдзе завяршэння Першай сусветнай вайны, мы яшчэ маем час, каб навярстаць упущанае і падсыць да юбілея як упісываная еўрапейская краіна з паважлівым стаўленнем да сваёй уласнай гісторыі.

Павел БЕРАСНЕЎ.

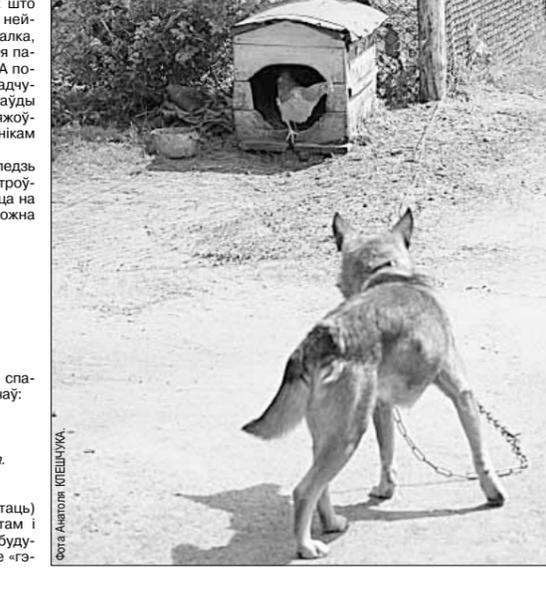
Хто каго?

Толькі ў лазні ўсё празрыста (Там спрадвек усе нудысты)... Апанон для вас фігура? То айда на фізкультуру! — раіць гэта спадар Дубовік. І зраўнема ж, не толькі моладзі — быць прыгожым, любімым, здаровым нікому не позна. І ніколі...

А будзе гэта — глядзіць, і ў нас (прычым паўсюль) пабелыцца фасады, заасфальтуюцца дарогі, пачнуцца (ды з любоўю) новыя крамы, лазні, клубы, кавярні, напішучуцца прыгожыя вершы... У тым ліку і да новага конкурснага здымка. А цпер — пра стары. На ім, нагадаем, была маладзіца, якая на веліку, у карнізе, везла дзіця. Дзе востр — лепшыя радкі пра гэту салодкую паранку, паводле меркавання вялікага чытацкага журы, склаў спадарнік Вікторыя Шчэбет і Любоў Чыгрынава з Вілейкі і Вілейшчыны. Уладзімір Сітнік са Старадарожчыны, Уладзімір Лабока са Слонімішчыны, Дзясні Андроскі з Узд'я... З чым пагадзілася і другое жары — маленькая радзакійна. Таму прыз у выглядзе падпіскі на дарэгу сэрцам «Звязды» (на чвэрты квартал гэтага года накіроўваецца ва Узду).

Хочаце, каб да вас? Пішыце. Пажадана коротка (максімум 8 радкоў), па магчымасці, смешна. Здымак дадаецца.

Валянціна ДОУНАР.

Фота Анастасі КІШЧЫЦА.

«ХЛОПЦЫ Ў ЛАЗНІ ПІЛІ ПІВА, АЛЕ, БАЧНА, НЕ ХАПІЛА...»

Прыкмета часу (што крыўдна — не толькі гэтага...): калі на вашай вуліцы паклалі новы асфальт, пабілі ўсе фасады, паставілі новыя паты, а з афіцыйным візітам ніхто не прыхеаў, значыць вы... не дома, а недзе за мяжой.

Як туды патрапілі? Ды лёгка — адзін з магчымых «спосабаў» Наталля Пастарнак апісала. Яе знаёмчы — на рынку гандлюе, у Польшчы па тавар «матаецца». Восі і ў той дзень сабраўся, нават за кальцавую выхад, — аглядзеўся, што дакументы забіць... Прышлось назада скіраваць. Толькі развэрнуўся, бачыць: сусед на узбочыне. І бедны, п'яны ў дымку. Не кідаць жа так чалавека? Загрузіў у свой «бусык» яго веласпед, потым — самаго і... забіўся. Успомніў — толькі на гранцы. І тое не сам — мытнікі «дапамаглі».

Што рабіць? Ну не знайдз жа вяртацца?.. Тых самых мытнічкі папрасі, каб прыгледзелі крыху за спячым, а сам хуценька, адна нага тут, другая там... Так-так, адраўваць назад, прагоньчы. Але ж, як і дзіўна гэта чучыць, ніхто з прагначых брудным не застанеца. Чаму? Алег Рама-ноўскі з г.п. Іванец мяркую, што ў кожнага з іх дома ўласная лязная будзе. А да гэтай... «Пакрыўдзіўся... І добры ж мужык!.. Цпер мо век не даруе», — усю дарогу перахваць гандляр.

Таму, прыхеаўшы дамоў, першай пачынае бега да суседа — брабанца-кашца і, калі даруе, міраўю піць. — А я ўжо ўсё, я з гэтым завязваю, — адрэаў агарошый той, убачыўшы пляшчу. — Кропкі ў рот не вазьму!

— Як? Чаму? Ды быць не можа!? — здзіўніў гандляр. — Можна, — уздыхне сусед і па сакрэце так, даверліва даеда, — каб ты ведаў, брат, да чаго я даліўся... Не паверыш: за ноч на веласпедзе да Брэста адмахаў! Каб не мытна там, — Бог ведае! Дзе быў бы.

«Як вы, напэўна, зразумелі, гісторыю гэту мы ўгадалі нездарма: ў сваіх лістах удзельнікі конкурсу на лепшы падпіс да здымка якраз і пісалі... Зрэшты, пра што, чытаць самі. З чаго толькі пачаць? Ну напэўна ж, з эпіграфа ад сужанцаў Астроўскіх з Мінска: Шчыра скажам: мы не з першых, Уто пра лязны піша вершы, А па праўдзе, дык павінны Мы склацца ад лязных гімні! Не трэба, мусіць, нагадаваць, ча-

му?.. Ну хіба словамі спадарні Гудачкова: Хто ў парылцы, Хто на сонцы, Хто — у веламафонцы... Рух, вада — без дактароў! Будзеце ты заўжды здароў!

А калі «пакальцеся» — у лязно ўжо нельга: яшчэ горай будзе, лінчыць спадарыня Янчук з в. Загорнае Клецакага раёна. І таму на здымку бачыць не што іншае, як работу... мытні:

Калі ўзяў на грудзі, брата, То не рвіся ў гэту хатку, То глядзіць там вельмі строга — Бачыш — трое ліх парога: Той падвтыўшы прыхеаў, Той нямытым і паеаў.

Так-так, адраўваць назад, прагоньчы. Але ж, як і дзіўна гэта чучыць, ніхто з прагначых брудным не застанеца. Чаму? Алег Рама-ноўскі з г.п. Іванец мяркую, што ў кожнага з іх дома ўласная лязная будзе. А да гэтай... «Пакрыўдзіўся... І добры ж мужык!.. Цпер мо век не даруе», — усю дарогу перахваць гандляр.

Таму, прыхеаўшы дамоў, першай пачынае бега да суседа — брабанца-кашца і, калі даруе, міраўю піць. — А я ўжо ўсё, я з гэтым завязваю, — адрэаў агарошый той, убачыўшы пляшчу. — Кропкі ў рот не вазьму!

«Пакрыўдзіўся... І добры ж мужык!.. Цпер мо век не даруе», — усю дарогу перахваць гандляр. Таму, прыхеаўшы дамоў, першай пачынае бега да суседа — брабанца-кашца і, калі даруе, міраўю піць. — А я ўжо ўсё, я з гэтым завязваю, — адрэаў агарошый той, убачыўшы пляшчу. — Кропкі ў рот не вазьму!

На кур'ёзнай выпадкі. Магчыма, лёгка перайначыць, Тоё, што ніхто не бачыць.

І тды — ...Моду новую ўвадзіць, Распурыць па «тэлеках» І з прылкі не ў ваду, Люд памчыць на веліка!

Што, згадзіцеся, будзе досыць нечаканым, але ж, мо, прынем? Шкада, што веладарожжы няма лі бліжэйшай лазні. І веласпедца (асабіста ў мяне. — В.Д.) — праверыла б. А так — гатова павяршыць, на слова, але не даму-будзе, а сваім чытачам. Так што калі ў вас ёсць лязная, велікі і нейкая сцэжка, каб, злезшы з палка, разганца, паспрабуйце (для пачатку — можна ў бок рэчкі)... А потым — напішыце пра свае адчуванні-уражанні. Мо і спраўдзіцца падчас лазні грэх сябе абмяжоўваць спрадвечнымі парай, венікам ды халоднай вадой?..

Прабачце, пра асноўнае ледзь не забылася, — сужанцы Астроўскіх нагадалі: усё, што бачыцца на здымку, яны «прачыталі», можна сказаць, літаральна: Хлопцы ў лазні пілі півва, Але, бачна, не хапіла. Восі і выбралі хлапца Быць у якасці «ганца».

А хлапец ужо ў дзеда Просіць даць веласпедца... І ніхто не даць адказ, У каторы ж гэта раз?

Не адступіла ад здымка і спадарыня Гудачкова з Жыткавічаў: Па праекце трох тых Ванюў Збудавалі ў вёсцы «Баню». Вані тож прыйшлі памчыцца, Толькі штось не ідзе вадыца. — А была б тут лязныя, Мыліся б вы класныя! У чым (можна нехта спытаць) розніца паміж адным аб'ектам і другім? У тым, што першы будзеца, за грошы і па прынцыпе «гэ-

ІЗВЕЩЕНИЕ

о торгах в форме конкурса на право заключения договоров аренды рыболовных угодий на территории Верхнедвинского района Витебской области

Наименование водоема	Площадь, га	Класс, категория	Мероприятия по перспективному использованию рыбных ресурсов	Сумма задатка за участие в конкурсе, рублей
Озеро Лисно	1645</			

На знос аварыйных будынкаў
выдзелена 2,5 мільярда рублёў

Яскравым адлюстраваннем працэсу адраджэння малых гарадоў і вёсак з'яўляецца навідазненне парадку на зямлі. Напэўна, у шэрагу выпадкаў справа тут не толькі ў выдзяленні значных сродкаў, шмат залежыць ад належнай арганізацыі адпаведнай работы. Як упэўнена **старшыня Мінскага абласнога Савета дэпутатаў Святлана ГЕРАСІМОВІЧ**, добраўпарадкаванне пачынаецца з актыўнага ўдзелу на месцах.

— Адпрацоўваецца механізм работы з дэпутатамі ўсіх узроўняў, старастамі вёсак, мясцовым актывам, — заўважае Святлана Міхайлаўна. — Регулярна праводзяцца выязныя сесіі абласнога, раённых Саветаў, тэрытарыяльныя сходы, дзе вырашаюцца найважнейшыя пытанні рэгіянальнага развіцця. Настройванне дэпутатаў на канкрэтную работу, неабходна, каб яны заўсёды ішлі на сустрэчу выбарчыкам. Тут не павінна быць аб'яваў людзей.

Актыўная пазіцыя органаў мясцовага самакіравання прыносіць несумненны плён. Паводле інфармацыі Мінскага аблвыканкама, у адпаведнасці з заключэннямі спецыяльных раённых камітэтаў і са згоды ўласнікаў летась знесена звыш 800 пустаў і аварыйных жылых дамоў, а таксама больш чым паўтысячы будынкаў сельскагаспадарчага прызначэння, якія былі непраддатныя для выкарыстання.

Сёлета на адпаведны патрэбы з абласнога бюджэту сельскім і пасялковым Саветам мяркуецца выдзеліць значную суму — у межах 2,5 мільярда рублёў. Ужо асвоена практычна палова мэтавых сродкаў. Знесена дзесьці 1,5 тысячы аварыйных дамоў, а ўсяго на працягу года плануецца разбурыць амаль 4 тыс. Найбольшая колькасць непраддатнай нерухомасці зруйнавалі ў сакавіку-красавіку, а пасля работа замярудалася. Паводле слоў Святланы Герасімовіч, неабходна больш актыўна праводзіць адпаведную работу. І справа датычыцца не толькі выдзялення сродкаў — неабходны грошы паступаюць да органа мясцовага самакіравання досыць рэгулярна. Падчас зносу аварыйных дамоў трэба праіснаваць працэдуру на вызначэнні спадчынінікаў, каб дакладна аформіць юрыдычную працэдуру. Без згоды гэтых людзей, якія ў шэрагу выпадкаў жывуць у іншых дзяржавах, усялякая аперацыя з будынкамі немагчыма. Таму нярэдка знос «аварыйкі» расцягваецца на пэўны час.

На Міншчыне мяркуюць актывізаваць добраўпарадкаванне не толькі ўласна населеных пунктаў, але і прылеглых тэрыторый. Варта спліваць шмат старых дрэў, пафарбаваць платы, адрамантаваць дарогі, укараняць энергазберагальныя тэхналогіі вольнага асвятлення. У кожным аграгарадку дакладна раслісана сістэма мерапрыемстваў на навідазненні парадку на зямлі. Плануецца стварыць спецыяльныя падраздзяленні жыллёва-камунальнага гаспадаркі.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

ГРОДНА АДЗНАЧАЕ 64-Ю ГАДАВІНУ ВЫЗВАЛЕННЯ

Гродна ўчора пачаў адзначаць 64-ю гадавіну вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, паведамлілі ў аддзеле ідэалагічнай работы Гродзенскага гарвыканкама.

Учарашнім мерапрыемствамі быў падзены старт святаванню знамянальнай для горада і гараджан даты. У прыватнасці, прайшоў урачысты мітынг у гарадскім парку імя Жылібера. Прадстаўнікі ветэранскіх арганізацый горада, грамадскіх аб'яднанняў, дзяржаўных органаў, працоўных калектываў, моладзь усталі кветкі да ўсіх мемарыялаў і памятных знакаў, што ўстаноўлены ў Гродне ў гонар воінаў, якія загінулі ў час Вялікай Айчыннай вайны.

Канцэрты, прысвечаныя 64-й гадавіне вызвалення, сустрэчы з ветэранамі Вялікай Айчыннай вайны будуць праходзіць тры наступныя дні. Завершыцца святаванне знамянальнай даты 19 лютага, які расквецца 19 ліпеня неба над Гродна.

БЕЛТА.

17 июля
2008 г.
№ 26 (129)

РОЛІКІ ДЛЯ ВЁСКИ

Цырульня, хімчыстка, рамонт абутку, тэлемай-старня. Здавалася б, ніякіх праблем тут быць не павінна, усе гэтыя напрамкі даўно асвоілі прадпрыемствы, да таго ж, у горшым выпадку, заўсёды была альтэрнатыва — адлегласць ад Чавусаў да Магілёва складае менш за чатыры дзесяты кіламетраў. Тым не менш сёння ў раёне нават перавышаюць выдамоў «норму»: адзін комплексны прыёмны пункт — на адзін сельсавет. Прычым насуперак завядзёным спачатку з'явіліся прапановы. І толькі потым на бытавыя паслугі стаў прыходзіць попыт.

Сёння ніхто не хавае, што бытавое абслугоўванне было ў поўным заняпадзе яшчэ дзесяць гадоў таму. Невысокія заробкі тыпова «сельскагаспадарчага» раёна і праблемы з выплатамі грошай у рэшце рэшт зрабілі сваю справу. «Бытоўка» аказалася практычна без сродкаў, а з 24 вясковых комплексных прыёмных пунктаў засталіся працаваць усяго... шэсць.

Сітуацыя змянілася толькі напрыканцы мінулага дзесяцігоддзя. Перш-наперш было прынятае рашэнне, што комплексныя прыёмныя пункты павінны існаваць у кожным сельсавеце, потым сталі стварацца аграгарадкі, затым з'явіліся дзяржаўныя стандарты. І, адпаведна, на развіццё «бытоўкі» пачалі выдзяляцца грошы, колькасць комплексных прыёмных пунктаў у раёне ўзрасла да трынаццаці, з'явіліся новыя паслугі.

Толькі з апошняга. Пасля даламоў і набыцця лічбавай тэхнікі ў раёне сталі рабіць каларовую фотадымку, ламаванне, растаўляючы старых картак, асвоілі выраб бэйджаў. Таксама да тым часам прыйшла і падтрымка ў абнаўленні «запіснікаў» пункту пракату. Стандартны некалі набор «тэлевізар-халадзільнік» сёння ўжо састараў, цяпер гэтыя рэчы ёсць ці не ў кожнай сям'і, таму бяруць іх у часовае карыстанне хіба што на перыяд рамонтна ўласнай бытавой тэхнікі. Затое аказаліся запатрабаванымі электрапіла, ролікавыя канькі ці дзіцячыя электрамабілі. І ў горадзе, і ў вёсках на іх назіраецца практычна аднолькавы попыт.

Дзіцячыя электрамабілі вяртаюцца па папярэдняй заяўцы з Чавусаў, у залежнасці ад мадэлі за іх пракат на 5 хвілін трэба заплаціць на 2—3 тысячы рублёў, і тым не менш гэта паслуга застаецца даволі папулярнай, — кажа прыёмчык комплекснага прыёмнага пункта вёскі Каменка Зінаіда Аўсянік. — Не менш неабходным застаецца пракат электрапілы, веласіпеду, а яшчэ — ролікавых канькоў. Апроч таго, часцей за ўсё сюды ідуць для таго, каб замяніць «маланку» на абутку, памыць адзенне, заказаць рамонт мабілі. Або з просьбай пашыць што-небудзь з пасцельнай бялізны, куртку, кашулю, халат ці касцюм. Прычым літаральна штодня звяртаецца па 10—15 чалавек, бо вырашыць «бытавыя дробязі» на месцы — зручна.

Нібыта да райцэнтра ўсяго дзвесцят кіламетраў, а з'ездзіць туды — страціць кі мінімум палову дня. І ўжо тым больш ніколі не знойдзецца шмат ахвотнікаў накіравацца ў Магілёў. Зрэш-

ты, апроч адлегласці і часу, яшчэ адным важным аргументам становяцца цэны, скажам, пашыць тую ж прасціну абдыдзецца ў 7—9 тысяч рублёў.

Дарэчы, ці не кожны прыёмчык мае «дадатковую» спецыяльнасць швачкі, цырульніка або майстра-абутніка. Плюс да таго, застаюцца асноўныя абавязкі — аб'ехаць па спецыяльных графіках навакольнай малых населеных пунктаў, завітаць у дамы сацыяльных паслуг, стэлефанавацца з даверанымі асобамі сельсавета ў вёсках, сабраць і развезці заказы, а ў выпадку неабходнасці звязцца з дыспетчарам і запраسیць спецыялістаў з раёна... Пры гэтым заробкі прыёмчыка былі і застаюцца адной з праблем. Сярэдні памер зарплаты вагаецца ў межах 200—300 тысяч рублёў у месяц.

— Зарплата залежыць выключна ад колькасці заказаў, а ў сваю чаргу гэта — часта пытанне рэальнай плацежаздольнасці вясцоўца, — зазначае дырэктар раённага камунальнага прадпрыемства «Бытпаслугі» Людміла Чысцякова. — Нездарма ў нас ёсць практыка прадастаўляць бытавыя паслугі па сутнасці ў доўг, па спісак — на жаль, па-іншаму сёння проста нельга. Да таго ж не трэба скідаць з рахункаў, што вясковец на сельніцтва раёна, як і паўсюль, працягвае пакрысе старэць і скарачацца.

Рамонт абутку, адзення, мэблі, гадзіннікаў, тэле- і радыёапаратуры, складанай тэхнікі, вытворчасць швейных вырабаў і штыкетніка, цырульніцкія і рытуальныя паслугі, фотаслугі, пракат, хімчыстка — напрамку ў «бытоўку» шмат. Разам з тым, па сутнасці, ніводны з іх не дае прыбытку. А тым больш прыбытку ў сельскай мясцовасці, дзе дадаюцца «лішнія» і часам значныя выдаткі на бяс-платную для людзей дастаўку заказаў на 20—30 кіламетраў. Нездарма можна ўздацца даволі красамойны факт: нягледзячы на нашмат больш пры-вабныя падатковыя ўмовы, у вёсках так і не з'я-віліся прадпрыемствы. Усе прыватныя цырульні, фотаатэлы і майстэрні па рамоне абутку паранейшаму працуюць выключна ў Чавусах.

— З улікам спецыфікі работы, за кошт бюджэту ці інавацыйнага фонду нам дапамагаюць з аўтатрансфартам і абсталяваннем, мы карыста-емся льготамі па падатках з продажу, на зямлю, на нерухомасць, дабаўленую вартасць, атрымліваем даатцы — з разліку на кожнага жыхара вёсак, — працягвае Людміла Чысцякова. — І пакуль абыходзіцца без дзяржаўнай падтрымкі сапраўды немагчыма, кажаць аб поўнай сама-акупляльнасці яшчэ заўчасна — «бытоўка» павінна трыццаць стаць на ногі. Аднак надалей застаецца толькі адзін варыянт — пашыраць пералік паслуг. Бо будучы павялічваюцца даходы людзей, бо змяняецца іх ментальнасць. Прыкладам, у бліжэйшы час мы паспрабуем прапанаваць вяс-цоўцам маніор, педжор і нарощванне пазног-цяў. Прынамсі, ужо цяпер бачна: паступова жыхары аграгарадкаў пачынаюць прывыкаць да жыцця гараджан.

Сяргей ГРЫБ.

Чавускі раён.

Старшыня сельскага Савета вёскі Барбароў Мазырскага раёна Галіна ДЗЯРКАЧ з маленькімі жыхарамі гэтага населенага пункта.

ПАДАРУНАК... АЛЕ ГРОШЫ ПЛАЦІ

Нашы бацькі ў 1924 годзе пабудавалі ў вёсцы хату, якую потым мама завяшчала брату. У свой час ён, вятран Вялікай Айчыннай вайны, падармантаваў яе, выкупіў 15 сотак зямлі — зрабіў там дацк, — пісаў ў рэдакцыю Я.П. Лукша з вёскі Нестановічы Лагойскага раёна.

І далей паведамляла, што цяпер брату 83, што па стане здароўя карыстацца той дачай ён не можа, а таму рашчы падарчы сястры.

Я згадзілася на гэта, — пісала Яніна Паўлаўна, — бо не ведала, колькі мне прыдзецца плаціць. У сельскім Саветце патлумачылі — амаль 500 тысяч рублёў: лічы, дзве маіх пенсіі. Грошай такіх у мяне няма. Да та-

го ж я не разумею, чаму пера-афармленне і старой хаты, якая, лічы, урасла ў зямлю, і адносна новай каштуе аднолькава? Ці мо ёсць хоць нейкія льготы?

Для разгляду ліст жанчыны быў накіраваны Лагойскаму райвыканкаму. Як паведаміў намеснік старшыні яго спадар Мамацюк, у адпаведнасці з Законам Рэспублікі Беларусь «Аб дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, праваў на яе і здзелак з ёй», капітальнай пабудовай лічыцца любы пабудаваны на зямлі альбо пад зямлю аб'ект, прызначаны для доўгатэрміновай эксплуатацыі, перамяшчэнне якога немагчыма без несурэзмерных страт і прызначэнне якога, а таксама месцазнаходжанне і памеры

апісаны ў документах адзінага дзяржаўнага рэгістра нерухомай маёмасці, праваў на яе і здзелак з ёй.

Пастановай камітэта па зямельных рэсурсах геадэзіі і картаграфіі пры Саветце Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 28 красавіка 2004 года № 21 зацверджаны прайскуртан на работы (паслугі) па тэхнічнай інвентарызацыі і дзяржаўнай рэгістрацыі нерухомай маёмасці, праваў на яе і здзелак з ёй. Прайскурант гэты складзены без уліку даты ўзвядзення капітальных збудаванняў. А значыць, льготы на аплату работ па тэхнічнай інвентарызацыі не прадугледжаны.

Што, зразумела ж, крыўдна. Але законама.

ПАСЛЯ ПІСЬМА

ПРАЦЯГ ТЭМЫ

У ПАГОНІ ЗА ВЫНІКАМІ НЕ ДАЦЬ ФАЛЬШ-СТАРТ

Калі 70 працэнтаў карыснага часу ў старшыні Савета дэпутатаў пярвічача ўзроўню траціцца на «папярную работу», што, натуральна, значна паніжае эфектыўнасць яго дзейнасці. Стан справядноства ў сельскіх і пасялковых выканкамах даўно патрабуе ўпарадкавання і аптымізацыі. Да такой высновы прыйшлі ўдзельнікі выязнаго пасяджэння Савета па ўзаемадзейнічэнні органаў мясцовага самакіравання, якое прайшло на пачатку чэрвеня ў Маладзечне. Была створана спецыяльная рабочая група, чый задачай стала распрацоўка канкрэтнага плана мерапрыемстваў для выпраўлення сітуацыі. Днямі папярэдняй работа была завершана. Яе вынікі разглядаліся на чарговым пасяджэнні Савета па ўзаемадзейнічэнні ў пашыраным складзе, з удзелам прадстаўнікоў усіх зацікаўленых міністэрстваў і ведамстваў. Узначальваў пасяджэнне старшыня Савета Рэспублікі, старшыня Савета па ўзаемадзейнічэнні Геннадзь НАВІЦКІ.

— Прадмет нашага абмеркавання — канкрэтныя дакументы і дзеянні, адлюстраваныя ў іх, якія дазваляць у самы бліжэйшы час значна скараціць аб'ём справядноства мясцовых Саветаў, у тым ліку і за кошт укаранення аўтаматызаванай інфармацыйнай сістэмы, — адзначыў старшыня. — Мы пакуль у самым пачатку шляху, за адзін раз усе пытанні не вырашым, будзем збірацца раз у месяц ці раз у квартал — як будзе патрэба, каб на працягу бліжэйшых 6 месяцаў атрымаць першыя вынікі.

Першую частку праекта прадставіў адказны сакратар Савета па ўзаемадзейнічэнні Аляксей СЦЕПАНЕНКА. Ён падкрэсліў, што сёння эфектыўнасць кіраўніцкай дзейнасці ў многім залежыць ад наяўнасці дакладнай і поўнай інфармацыі, а таксама ад правільнай арганізацыі сістэмы справядноства. Ён нагадаў прысутным, што пытаннем дэбюракратызаванай дзяржаўнага ўдасканалення і спрашчэння работы з дакументамі прысвечана Дырэктыва Прэзідэнта ад 27 снежня 2006 года № 2, дзе ўзгадваюцца і мясцовыя Саветы дэпутатаў. Таму пры распрацоўцы плана мерапрыемстваў рабочая група зрабіла стаўку менавіта на актывізацыю мераў для выканання Дырэктывы. У ходзе падрыхтоўчай работы члены групы сустрэліся са старшынямі Саветаў пярвічача і базавага ўзроўняў, з прадстаўнікамі Міністэрства статыстыкі і аналізу, Міністэрства сувязі і інфарматызацыі, Дэпартамента па архівах і справядностве Міністэра і іншымі зацікаўленымі структурамі, абмеркавалі найбольш складаныя пытанні.

Паводле слоў Аляксея Сцепаненкі, у аснову прадстаўленых на пасяджэнні прапаноў пакладзены чатыры вясныя накірункі, першы і галоўны з якіх — скарачэнне наменклатуры спраў пасялковы і сельскіх Саветаў дэпутатаў і іх выканачых камітэтаў. Аляксей Мікалаевіч адзначыў, што ўжо ў ходзе падрыхтоўчы да пасяджэння праведзены спецыяльнай групай мерапрыемствы дазволілі панемшы наменклатуру спраў мясцовых Саветаў прыкладна на 22 пра-

цэнтаў. Глыбокая і дэтальная прапрацоўка кожнага раздзела наменклатуры адпаведнымі міністэрствамі і ведамствамі дазволіць зрабіць скарачэнне яшчэ большым: — Напрыклад, ёсць раздзел «землеўпарадкаванне». Згодна з адпаведным указам Прэзідэнта функцыі землеўпарадкавання перададзены выканкам базавога ўзроўня. Разам з тым яны сёння застаюцца і на пярвічым узроўні. Тут я бачу вялікую прастору для дзейнасці. Яшчэ адзін прыклад — сістэма падаткаабкладання. Гэта работа падатковай інспекцыі, значыць, ёй — на раўняні ўзровень — і трэба перадаць усе адпаведныя справы. Тое ж самае па бухгалтарскім уліку. Сёння бухгалтары ў іштце мае не больш за 10 працэнтаў сельвыканкамаў. У астатніх — цэнтралізаваныя бухгалтэры пры райвыканкамах. Для чаго тады наменклатуру спраў захоўваць на пярвічым узроўні, калі бухгалтэры працуюць на базавым?»

Усе гэтыя моманты патрабуюць дасканалай прапрацоўкі з удзелам адпаведных службаў. Возьмем вайсковы ўлік — калі паў гадзін прапрацаваць з прадстаўнікамі Міністэрства абароны, можна скараціць наменклатуру сельвыканкама да 2—3 спраў.

Раней адзінай наменклатуры спраў у Саветах не было, кожны з іх — у залежнасці ад колькасці людзей і тэрыторыі — меў права прымаць сваю наменклатуру. У выніку дэ-факта атрымалася так, што ў нас сёння вялікі Саветы маюць да 170 наменклатурных спраў, малыя — па 70—90. Я мяркую, што калі мы ініцыятуіна і творча падвыдзем да гэтай тэмы, зможам па асобных Саветах яшчэ скараціць наменклатуру спраў на 10—12 працэнтаў.

Другі накірунак прапанаваных планам мерапрыемстваў: вызначэнне і прапрацоўка пытанню аптымізацыі формў справядноснасці, якую прадастаўляюць пасялковы і сельскія выканачыя камітэты. Мы ўсе ведаем, што многія службы і ведамствы часта з'яўляюцца гэтым. Паводле самых грубых падлікаў, упарадкаванне справядноснасці забяспечыць скарачэнне на ўзроўні 10 працэнтаў.

Яшчэ адзін накірунак: скарачэнне адміністрацыйных працэдур, якія здзяйсняе мясцовая ўлада, у першую чаргу сельвыканкам — за кошт памяншэння колькасці дакументаў, неабходных для іх правядзення. Возьмем, напрыклад, дзяржаўны акт на зямлю. Без рашэння сельвыканкама ён не выдаецца. Паводле ўказа Прэзідэнта, уся працэдура па выдачы не павінна перавышаць 5 дзён, аднак Белгіпразем выдае дакументы на працягу 2 месяцаў. У якім становішчы аказаліся выканкам? Я ўжо не кажу пра колькасць дакументаў, якія неабходна прадаставіць для здзяйснення гэтай працэдур.

Нам трэба як след папрацаваць у азначаным накірунку, тым больш, што гэта вынік і з Дырэктывы Прэзідэнта. Уважана работа можа даць эфект у межах 8—10 працэнтаў. Такім чынам, за кошт трох вышэй памянёных фактараў мы аб'ектыўна зможам скараціць наменклатуру на 35—40 працэнтаў.

Аляксандр БЕЛЕЙЧЫК, намеснік міністра юстыцыі, член Савета па ўзаемадзейнічэнні: — Паколькі ўсе гэтыя адміністрацыйныя працэдур «вырастаюць» з галіновых задан і функцый, мы самі не здолеем камп'ютэра выпрацаваць нейкія прапановы. Адзінае, што мы можам, — звярнуцца ў адпаведныя галіновыя ведамствы і папрасіць іх разгледзець тыя працэдур, якія датычацца мясцовых выканкамаў, прыняць рашэнне аб іх скарачэнні.

Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма

Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма

Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма

Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма

Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма

Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма

на аўтаматызаваных інфармацыйных сістэмах мясцовых Саветаў: «абкатка» праекта ў некалькіх мясцовых Саветах Магілёўскай вобласці; укараненне аўтаматызаванай інфармацыйнай сістэмы ў іншых абласцях.

Больш дэтальна выступоўца засяродзіўся на некаторых важных момантах асобных накірункаў рэалізацыі плана:

— Пры падключэнні Саветаў да сістэмы электроннай пошты органаў дзяржаўнага кіравання неабходна будзе заключыць адпаведны дагавор з Галоўным гаспадарчым упраўленнем Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Пры гэтым аднаразовая плата за рэгістрацыю адраса для аднаго Савета складзе 45,3 тысячы рублёў, шомеснасячная плата — 9 тысяч рублёў. У кожнай вобласці існуе ад 200 да 300 Саветаў пярвічача ўзроўня. Калі кожны з іх пачне заключыць дагавор і потым весці разлікі — работа значна ўскладніцца. Хацелася, каб гэтыя дагаворы заключылі абласныя ўлады, цэнтралізавана, і яны ж потым праводзілі аплату.

Каб падключыць Савет да сістэмы электроннай пошты, спярша трэба правярэць — ці паддудць для гэтага мясцовыя тэлефонныя лініі. Кожны Савет павінен прадаставіць юрыдычны адрас і абаненцкі нумар тэлефоннай сеткі, праз які будзе падключана камп'ютар. Гэта трэба для таго, каб РУП «Белтэлекам» змог правесці тэсціраванне ліній. У першую чаргу гэта датычыцца Магілёўскай вобласці, дзе на базе некалькіх Саветаў сістэма будзе тэсціравана. Дзе ёсць неабходнасць, трэба дааснасіць мясцовыя Саветы камп'ютарамі, а таксама прадугледзець грошы на далейшыя суправаджэнне праграмага забеспячэння (вызначыць спецыялізаваную арганізацыю, якая будзе забяспечваць цэнтралізаванае тэхнічнае абслугоўванне камп'ютараў і суправаджэнне праграмага забеспячэння). Напачатку будзе цяжка, таму трэба быць гатовым, што нехта ўспрыме гэтае ўкараненне ў штыкі.

Навучанне справядноства і рабоце ў новай аўтаматызаванай інфармацыйнай сістэме я прапаную пачаць са студзеня. Патлумачу чаму. Вучыць спецыялістаў трэба на гатовым праекце. Завяршыць яго працэдуру мы мяркую ў лістападзе, потым абкатаем у Магілёўскай вобласці, прапрацуем, а са студзеня пярыйдем да ўкара-

нення, тады можна і падрыхтоўку спецыялістаў пачынаць.

Геннадзь НАВІЦКІ: — Давайце ўдакладнім пытанне наконт падрыхтоўкі кадраў. Як я зразумею, трэба прасіць Акадэмію кіравання, каб пераліць лекцыі, якія праходзяць работнікі сельскіх, пасялковых і гарадскіх Саветаў дэпутатаў падчас курсаў павышэння кваліфікацыі, папоўніць заняткамі, прысвечанымі асваенню новай аўтаматызаванай сістэмы. На вошта нам чакаць студзеня? Трэба пачынаць работу цяпер: вучыць людзей элементарным навыкам работы на камп'ютары, карыстання Інтэрнэтам. Для сельскай мясцовыя, асабліва для глыбінкі, гэтае пытанне актуальнае. А распрацоўка канкрэтнага праекта — гэта прыватнасць.

Намеснік начальніка цэнтра інфармацыйных тэхналогій Галоўнага гаспадарчага ўпраўлення Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта Уладзімір ЯНКОЎСКІ: — Лепшае выйсца — стварэнне сістэмы дыстанцыйнага навучэння. Трэба падрыхтаваць адпаведны вучэбны курс і можна пачынаць нават з верасня... Звярну ўвагу на неабходнасць узгаднення першага і другога планаў, прадстаўленых нам сёння на разгляд. Распрацоўваць аўтаматызаваную сістэму без дакладна вызначанай наменклатуры спраў немагчыма. Калі няма арганізацыйнага парадку, аўтаматызаваная сістэма толькі ўзмоцніць бардак. Першапачаткова трэба навеціць арганізацыйны парадок, і толькі потым можна ўкараняць сістэму.

Першы намеснік кіраўніча апарату Савета Міністраў Геннадзь БАЛЬЦЭВІЧ: — Праект дастойны таго, каб увайсці ў праграму «Электронная Беларусь». І тады ўсё стане на чаше месцы. Неабходна працаваць у гэтым накірунку, бо праект — дзяржаўны, а значыць, і ажыццяўляць яго трэба ў межах дзяржаўнай праграмы.

Намеснік міністра статыстыкі і аналізу Ірына КАСЦЕВІЧ: — Патлумачце, калі ласка, чаму п'ятом выбрана менавіта Магілёўская вобласць? Старшыня Магілёўскага абласнога Савета дэпутатаў, член Савета па ўзаемадзейнічэнні Уладзімір ПАНЦЮХОЎ: — Па-першае, у нас сёння ў сельсаветах сямі раёнаў ужо працуюць аўтаматызаваныя сістэмы і праграмы, створаны калёныя сеткі. Па-другое, у нас ёсць жадаючы працягваць гэтую работу. Па-трэцяе, у нас ёсць на гэта грошы.

Ірына КАСЦЕВІЧ: — Увогуле ці вывучалася кім-небудзь пытанне: наколькі ўжо аўтаматызаваны сельскія Саветы? Уладзімір Іванавіч, хто быў распрацоўчыкам той аўтаматызаванай сістэмы, якая ў вас сёння дзейнічае ў асобных раёнах?

Інга МІНДАЛЁВА.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

г. Пружаны.

Сасудзістыя захворванні з'яўляюцца прычынай 60 працэнтаў ампутацый канечнасцяў

Штогод у Беларусі інвалідамі ў выніку ампутацый ніжніх і верхніх канечнасцяў становіцца каля 700 чалавек. З іх 60 працэнтаў — у выніку сасудзістых захворванняў. Аб гэтым расказаў генеральны дырэктар Беларускага пратэза-артэпедычнага аддзялення (БПААЦ) Іван ВОЛКАЎ.

Паводле слоў спецыялістаў, асноўнымі пацыентамі БПААЦ 20—30 гадоў таму былі інваліды вайны. Сёння ў асноўным гэта людзі працаздольнага ўзросту, моладзь. Адной з прычын з'яўлення хваробы з'яўляюцца няправільны лад жыцця — п'янства, курэнне.

На ўлік у БПААЦ знаходзіцца больш як 90 тысяч чалавек, з іх звыш 15 тыс. — інваліды Айчынай вайны, больш як 2,5 тыс. — інваліды ў выніку працоўнага калячэства, 4,5 тыс. інвалідаў з дзяцінства, больш як 12 тыс. дзяцей.

Адным з асноўных накірункаў дзейнасці БПААЦ — вытворчасць пратэза-артэпедычных вырабаў, вырабаў лямбэжнага пратэзавання, тэхнічных сродкаў рэабілітацыі інвалідаў. Усяго ў БПААЦ выпускаецца больш за 3 тыс. найменшых прадукцый для інвалідаў з улікам медыцынскіх прызначэнняў.

Вытворчасцю камплектуючых для пратэзаў займаюцца чатыры заводы ў Расіі — ва Уфе, Маскве і два ў Падмаскоўі. Выраб асобных відаў камплектуючых наладжаны і ў Беларусі — у Мінску, Гомелі.

«Пратэзы ў БПААЦ вырабляюцца і па старых тэхналогіях, і па

новых. Па тэхнічных магчымасцях цэнтр можа выпускаць пратэзы верхніх і ніжніх канечнасцяў па еўрапейскіх тэхналогіях, — сказаў Іван Волкаў. — Як толькі з'яўляецца шпосці новае, яно запускаяецца ў вытворчасць. Але адразу пачаўся кошт. Напрыклад, пратэз, выраблены па старой тэхналогіі, каштуе Br1,5 млн, а па новай — Br16 млн. Бяссплатна такія пратэзы таксама выдаюцца цэлым тым, хто мае ў іх патрэбу, але ўсё залежыць ад аб'ёму выдаткаваных сродкаў».

Тэхнічныя сродкі сацыяльнай рэабілітацыі выдаюцца бесплатна або на льготных умовах у кожным канкрэтным выпадку. У адпаведнасці з пастановай Савета Міністраў № 1722 ад 11 снежня 2007 года шэрагам тэхнічных сродкаў бесплатна забяспечваюцца інваліды I і II груп, дзеці-інваліды да 18 гадоў, удзельнікі ВАВ, героі Беларусі, Сацыялістычнай Працы, інваліды вайны і іншыя грамадзяне. Астатнія грамадзяне такія тэхнічныя сродкі забяспечваюцца платна. Кошт залежыць ад сыравіны, з якой вырабляецца выраб. Так, кошт пратэза вагаецца ад Br500 тыс. да Br17 млн.

Іван Волкаў адзначыў, што інвалідам, якія маюць ашча і сардэчна-сасудзістыя захворванні, у пратэзаванні адмаўляецца. Справа ў тым, што вага вырабу складае ад 1,5 да 3 кг, у суткі чалавек робіць у сярэднім 20 тыс. крокаў, а такую нагрузку сэрца можа не вытрымаць.

Вераніка ЛЕБЕДЗЕВА, БЕЛТА.

УВАГА — СПЯКОТА!

Людзям, якія пакуюцца ад захворванняў сардэчна-сасудзістай сістэмы, у спякотнае надвор'е лепш пазбягаць адкрытага сонца. Аб гэтым расказаў загадчык аператыўнага аддзела Мінскай гарадской станцыі хуткай медыцынскай дапамогі Мікалай СТРАЎЛЬСкі.

«Перагрэў — гэта лішняя нагрузка на сэрца», — сказаў Мікалай Стравльскі. Ён патлумачыў, што ў спякоту рэфлекторна расшыраюцца сасуды скуры, пачашчаюцца дыханне, частата сардэчных скарачэнняў. Ад гэтага пачынае «скакаць» ціск, з'яўляюцца аднакі някратчкі паветра — галавакружжэнне, аддышка.

Не варта знаходзіцца на сонцы без ахоўных сродкаў больш чым 30—40 хвілін. Лепшы час для загару, калі сонца не такое актыўнае, пасля 16 гадзін. Атрымаць аптымальную дозу ультрафіялету можна і знаходзячыся ў цені, таму і для загарання пажадана выбіраць такія месцы, раіць Мікалай Стравльскі. Абавязковае выкарыстанне сонцаахоўных сродкаў: не толькі ласьёнаў і крэмаў, але і галаўных убораў, хусцінак светлых адценняў.

БЕЛТА.

НА СТАЦЫЯНАРНЫМ ЛЯЧЭННІ — 25 ЧАЛАВЕК

Учора раніцай у стацыянарных медустановах краіны працягвалі заставацца 25 пацыентаў ад выбуху падчас святотнага канцэрта «Мы — беларусы!».

Паводле інфармацыі прэс-цэнтра Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь, 16 чалавек працягваюць лячэнне ў 6-й гарадской клінічнай бальніцы г. Мінска, па дзве — у Бальніцы хуткай медыцынскай дапамогі, 4-й гарадской бальніцы, РНПЦ «Траўматалогія і артапедыя», па адным — у 2-й сталічнай бальніцы, Віцебскай абласной клінічнай бальніцы і Галоўным вясным клінічным медыцынскім цэнтры.

Святлана БАРЫСЕНКА.

СЭРЦУ ПАДАБАЮЦА БУРАК І РАБІНА, альбо Пасля інсульту ў школу

Настойка чарнапалоднай рабіны і глогу, сок з бурака, гарбата з карысных траў... Усе гэтыя народныя сродкі — нядрэнная прафілактыка сардэчных захворванняў. Але ж, безумоўна, калі ўзнікаюць сур'ёзныя праблемы з сэрцам, ніякім чынам негэла займацца самалячэннем. Доўга не адкладваючы, трэба ісці да медыкаў, каб не паўтарыць сумны вопыт тых, хто гэта не зрабіў саечасова. Галоўны ўрач Віцебскага абласнога кардыялагічнага дыспансэра прафесар Уладзімір ЛАПІН, адказваючы на пытанні карэспандэнта «Звязды» па сардэчнай тэме, канстатаваў, што наймала выпадкаў, калі пацыенты вельмі запознілі хваробы, спрабуючы лячыцца нетрадыцыйнымі метадамі.

Спецыялісты Прыдзвінскага краіна маюць добрыя паказчыкі ў прафілактыцы і лячэнні захворванняў сардэчна-сасудзістай сістэмы. Калі ў цэлым па краіне летасе смертнасць ад іх склапа 52 працэнтаў, у Віцебскай вобласці — 48,7 працэнта. Тады ж у рэгіёне захваральнасць інфарктам міякарда сярэдніх узростаў з арэарыяльнай гіпертаніяй была ў 2 разы ніжэйшай за сярэдні рэспубліканскі ўзровень. Упершыню за апошнія 5 гадоў была зніжана захваральнасць мазагавым інсультам.

— Калі б усё болей нашых землякоў адмовіліся ад курэння, уважліва сачылі за сваім арэарыяльным ціскам, мы маглі б смяротнасць памешчына на 15—20 працэнтаў, — расказвае Уладзімір Альбертавіч. — Самы страшны вораг — курэнне. І няважна, колькі выкурае чалавек цыгарэт у дзень, хай толькі адну, на рызык захворвання гэты «мінімум» становіцца не ўплывае. Фактычна такую ж страту дым цыгарэт наносіць здароўю тым, хто знаходзіцца з курільшчыкам побач. На жаль, многія, асабліва моладзь, пазбягаюць сустрэч з урачамі. А па статыстычных даных, у 2007 годзе ў вобласці былі зарэгістраваны больш за 200 тысяч чалавек з

павышаным арэарыяльным ціскам. Такім чынам гэтая праблема існуе ў кожнага пятага жыхара вобласці. Але ж рэальна тэмпы, калі ў цэлым па краіне летасе смертнасць ад іх склапа 52 працэнтаў, у Віцебскай вобласці — 48,7 працэнта. Тады ж у рэгіёне захваральнасць інфарктам міякарда сярэдніх узростаў з арэарыяльнай гіпертаніяй была ў 2 разы ніжэйшай за сярэдні рэспубліканскі ўзровень. Упершыню за апошнія 5 гадоў была зніжана захваральнасць мазагавым інсультам.

— Калі б усё болей нашых землякоў адмовіліся ад курэння, уважліва сачылі за сваім арэарыяльным ціскам, мы маглі б смяротнасць памешчына на 15—20 працэнтаў, — расказвае Уладзімір Альбертавіч. — Самы страшны вораг — курэнне. І няважна, колькі выкурае чалавек цыгарэт у дзень, хай толькі адну, на рызык захворвання гэты «мінімум» становіцца не ўплывае. Фактычна такую ж страту дым цыгарэт наносіць здароўю тым, хто знаходзіцца з курільшчыкам побач. На жаль, многія, асабліва моладзь, пазбягаюць сустрэч з урачамі. А па статыстычных даных, у 2007 годзе ў вобласці былі зарэгістраваны больш за 200 тысяч чалавек з

36,6° Кроплі ў нос

Нават самы здаровы чалавек хоць раз у жыцці пакутаваў ад насмарку. І вельмі часта ў такіх выпадках мы ідзем у антыку і набываем кроплі ў нос, не пракансультуваўшыся з урачом.

Практычна ўсе кроплі ў нос з'яўляюцца сасудазужывальнымі. Калі выказвацца вобразна, то яны дзейнічаюць на слізістую абалонку носа, як плётка, пуга. Спачатку яны спрабуюць змяшэнню выдзяленняў і паліпшэнню насавага дыхання за кошт павелічэння прасветы ў палосці носа. Але ж калі пастананна біць плёткай, то ўзнікаюць пашкоджанні! Вось і ў носе ўзнікае хранічнае запаленне.

Каб кроплі ўсё ж такі прыносілі карысць, неабходна прытрымлівацца наступных правілаў:

1. Выкарыстоўваць кроплі мяккага дзеяння. У анатацыі да такіх кропель напісана, што іх можна выкарыстоўваць да 7 дзён.
2. Ніколі не прымяняць кроплі больш чым тры разы і часцей чым 3 разы на дзень!
3. Не прымяняць кроплі для маленькіх дзяцей!
4. Старашча не займацца самалячэннем, пракансультувацца з урачом.

А самы лепшы спосаб пазбегнуць непрыемных наступстваў — вылучыць насмарку ў той першай клінічнай стадыі. Сімптомы ў ёй наступныя: непрыемныя адчуванні, прышнэнне і сухасць у носе, слабасць, недамаганне. Як толькі ў вас з'явіліся гэтыя сімптомы, зрабіце наступнае: прыміце гарачую агульную ці нажную ванну, выпіце гарбаты з малінай ці малака з мёдам, захутайцеся ў коўдру і паспіце. У гэтым выпадку вам не давядзецца раздумваць пра карысць ці шкоду кропель, таму што яны вам проста не спатрэбяцца.

ЛЯСНЫЯ ВІТАМІНЫ З РАДЫЕАКТЫЎНАЙ «ДАБАЎКАЙ»

Менавіта так можна сказаць пра выпадкі, якія маюць месца ў час праверкі лясной смалкі (суніцы, грыбы) ў цэнтральнай лабараторыі ветэрынарна-санітарнай экспертызы Гомеля. За першае паўгоддзе тут было праведзена каля 600 праверак лясных дароў на радыеактыўнасць, і ў 43 выпадках яна была зафіксаваная ў прадукцыі, якую збіралі ў асобных мясцінах Веткаўскага, Гомельскага, Буда-Кашалёўскага, Лоеўскага і некаторых іншых раёнаў.

Сумным жа чомпіёнам па ўтрыманні радыенуклідаў з'явіліся

ся ягады і грыбы з лясных масіваў, што вакол гарадскога пасёлка Церахоўка Добрушскага раёна. Пры норме 185 беккерэляў на кілаграм для ягад і 370 на свежыя грыбы яны «пацігнулі» там адпаведна на 613 і 1546 беккерэляў. Таму ахвотнікам пакаштаваць лясныя дары трэба памятаць: іх трэба правяраць. І не проста дазіметрам, а ў спецыяльных лабараторыях, дзе маецца для гэтых мэтаў неабходнае абсталяванне. Рызыкаваць здароўем не варта.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Краіна Здароўя

Выпуск № 35 (91)

ПАЕЎ... І НЕ ЗАХВАРЭЎ

Сёлетняя летняя ўспышка іерсініёзу ў Краснаярску прымулі добра панеравацца мясцовых эпідэміялагаў. А якая ж сітуацыя па гэтай інфекцыі ў нашай рэспубліцы? Як паведамі ў выканавы абавязкі загадчыка аддзела эпідэміялагічнага аддзела Мінскай гарадской станцыі хуткай медыцынскай дапамогі Мікалай СТРАЎЛЬСкі, сітуацыя ў краіне спакойная. Успышак хваробы няма, рэгіструюцца толькі асобныя яе выпадкі.

Аднак недаацэньваць інфекцыю нельга. Іх узбуджальнікі могуць з'явіцца нечакана ў любым месцы і ў любы час. Гэта характэрна і для іерсініёзу. Таму лепш раней даведацца аб асаблівасцях хваробы і мерах яе прафілактыкі.

Іерсініёз — гэта інфекцыйнае захворванне. Існуе два віды іерсініёзнай інфекцыі: кішчынны іерсініёз і псеўдотуберкулёз. Узбуджальнікі інфекцыі вельмі шырока распаўсюджаны ў прыродзе. Разнамаюцца ў глебе на садзвіне і гародніне, ягдах, у мясных, малочных і іншых прадуктах. Іерсініі могуць доўга захоўвацца ў навакольным асяроддзі, у глебе яны жывуць да 128 дзён і болей, у адкрытых вадаёмах — да месяца, у гатаванай вадзе — да года. Доўга могуць выжываць і разнамаюцца ў розных прадуктах харчавання: у малаці і малочных прадуктах захоўваюцца да 18 дзён, у сметанковым масле — да 145, на хлеб і кандытарскіх вырабах — ад 16 да 24 дзён.

Асноўнымі крыніцамі інфекцыі з'яўляюцца мышпадобныя грызуны. Чалавек заражаецца пры ўжыванні вады, прадуктаў харчавання, інфіцыраваных экскрэментамі грызуноў. Ад чалавека да чалавека інфекцыя практычна не перадаецца. Захворванне можа насіць як лёгкі характар, так і цяжкі. Усё залежыць ад дозы інфекцыі, якая трапіла ў арганізм чалавека.

Для іерсініёзнай інфекцыі характэрна выражаная сезоннасць з пад'ёмам на працягу года (сака-

вік—верасень), калі людзі актыўна ўжываюць свежую садавіну і гародніну. У залежнасці ад ступені і форм захворвання працягваюцца пэўныя сімптомы інфекцыі. Пры кішчынным іерсініёзе інкубацыйны перыяд працягваецца 5—7 дзён. З'яўляюцца дрыжкі, тэмпература павышаецца да 38—39 градусаў. Працягласць ліхаманкі не перавышае пяці дзён. У 60 працэнтах выпадкаў хвароба пачынаецца з сімптомаў паражэння страўнікава-шчэчнага тракта: болі ў жываце, дыярэя, часам ірвота. Далучаюцца прыметы інтэксацыі: слабасць, галавакружжэнне, галаўня і мышшаньня болі. На 2—3-ці тыдзень хваробы з'яўляюцца высыпкі на тулаве і канечнасцях. У вобласці буйных сусудаў можа ўзнікнуць інфек-

цыйна-алергічны поліартрыт, у працэсе ўдзягаюцца 3—4 суставы, у асноўным плавачыя, каленныя, галёнкаступнёвыя.

Пры захворванні псеўдотуберкулёзам інкубацыйны перыяд працягваецца ад 3 да 18 дзён. Захворванне пачынаецца востра, тэмпература цела павышаецца да 38—40 градусаў. З'яўляецца слабасць, мышачны, галаўны і сустаўны боль, бяссонніца, страта апетыту, насямарк, кашаль. Нярадка гэта прыводзіць да памылковай пастановай дыягназу ВРВІ. На фоне сімптомаў інтэксацыі ўзнікаюць мотахнасць, ірвота, дыярэя, боль у жываце. З'яўляюцца болі ў суставах з боку сэрца. У цяжкіх формах можа паражыцца печань і магчыма ўзнікненне жаўтцы.

Своечасова пачатае лячэнне пры правільнай пастановай дыягназу звычайна праходзіць эфектыўна. Чалавек поўнасьцю вылечваецца ад хваробы. Але, канешне, захворванне лепш папярэдзіць, чым лячыць.

Воля ШАЎКО.

Сярод мераў прафілактыкі іерсініёзу спецыялісты вылучаюць наступныя:

- Пры ўжыванні садавіны і гародніны неабходна іх якасна падрытываць. Пажадана перад нарэзкай агурку, памідораў, радыскі, морквы і інш. абліць агародніну кіпенем.
- Выкарыстаць правілы прыгатавання мясных (асабліва ўвагу надаць свініне і птушцы) і малочных прадуктаў.
- Строга сачыць за тэрмінам захоўвання гатовых страў.
- Не піць ваду з адкрытых вадаёмаў без кіпячэння.
- У прыватных дамах і на дачах трэба абавязкова змагацца з грызунамі, зрабіць для іх недасягальнай агародніну, якая закладваецца на захоўванне.
- Не ўжываць садавіну і гародніну са слядамі зубоў дробных грызуноў.
- Не рызыкаваць, купляючы садавіну і гародніну, якая доўга захоўвалася ці прывезеная здалёк.
- Ніколі не кладзіце ў адзін пакет хлеб, садавіну, каўбасу. Бактэрыі толькі гэтага і чакаюць.

СТЫХІЙНЫ ГАНДАЛЬ УЗДОЎЖ ТРАС ЗАБАРОНЕНА. КАТЭГАРЫЧНА!

— Што рабіць, калі квас на рынку адпусе прадаўчыца з бруднымі рукамі? — Адказнасьць за знешнім выглядам прадаўцоў, чысціні ў руках кіраванні арганізацыі, сам работнік. Больш за тое, на мой погляд, такая сітуацыя будзе і далей працягвацца, калі спажывец будзе купляць прадукты харчавання ў такіх надбайных прадаўцоў. Тут сваю галоўную ролю зробіць свабодны рынак. У спажывец доўга цяпер ёсць выбар. Не трэба набываць прадукты харчавання з зямлі, што сёння забаронена законам.

— Чым небяспечны стыхійны рынак? Ці ўзаемадзейнічаюць санітарныя службы з людзьмі, якія прадаюць уласную прадукцыю ці лясныя ягады, арбы ўздоўж трас? — Сёння гандаль на стыхійных рынках забаронены. Таму ў санітарных службаў няма паўнамоцтваў у такіх месцах наладжваць сваю дзейнасць і наводзіць парадак. Разам з тым нашы службы садзейнічаюць адпаведным органам па выяўленні такіх парушэнняў. Вельмі небяспечна для здароўя продаж без пазнага кантролю мясной і малочнай прадукцыі, а таксама лясных ягад і грыбоў. У першую чаргу пакупнік сам павінен кляпацца ад сваім здароўем і не купляць сумніўныя прадукты з зямлі. Калі не будзе пакупнікоў, то знікнуць і стыхійныя рынкі.

Зварну вашу ўвагу наконтак гандлю ўздоўж трас. Я разумю, што сельскім жыхарам даволі спадручна прадаваць бульбу ці яблыкі ў такіх месцах. Разам з тым мы ўсе павіны памятаць, што ёсць рагіны, дзе захоўваюцца павышаны ўзровень радыенуклідаў, асабліва гэта датычыцца чарніц і грыбоў. Перад ужываннем гэтых прадуктаў абавязкова раю правярыць іх у лабараторыях на рынках ці арганізацыях санслужбы.

— Ці былі зафіксаваны сёлета выпадкі атручэння грыбамі? — Пакуль не. Аднак заўважу,

што гутарку мы вялі аб павышаным узроўні радыенуклідаў, ужыванне якіх не выклікае імгненнага вострага атручэння. Пастаянна купляючы прадукты харчавання ўздоўж трас, чалавек добраахвотна пачынае рабіць эксперыменты над сваім здароўем, калі «шанц» узнікнення, у тым ліку і анкалагічных захворванняў, павялічваецца ў разы.

— Кажуць, што гэтым летам кляшчы пачалі паводзіць сябе больш агрэсіўна? — Тэма клешчавага энцэфаліту стала актуальнай у сувязі з глабальным пацяпленнем клімату. Актывізацыя кляшчоў у Беларусі назіраецца і сёлета. У апошнія гады на тэрыторыі краіны адсутнічалі сапраўды суровыя зімы, калі ў моцнай маразы большасць кляшчоў гіне. А летам у вельмі моцную гарачыню ўкус кляшчоў робіцца найбольш небяспечным. Гэта сапраўды не жартачы. Я ўсім раю пры наведванні лясноў, леспаркавай зоны не пакідаць шмат адкрытых участкаў цела, а калі клешч залез да вас пад скуру, то абавязкова звяртацца да ўрача.

— Чуу, што гранічныя нормы на ўтрыманне радыенуклідаў у лясных ягадах у Беларусі істотна больш жорстка, чым у пэўных заходніх краінах... — Гэта так. Нашы нормы па радыенуклідах больш жорстка, чым у Еўрасаюзе. Гэта было зроблена намі дзеля таго, каб прадудзіць наступствы малых дозаў радыяцыі. Гранічныя нормы па чарніцах на ўтрыманне радыенуклідаў істотна больш жорстка на тэрыторыі Беларусі, чым адпаведныя нормы па экспарту гэтых ягад, напрыклад, у Германію.

— Якая адукацыя ў Валліцы Іванаўны і колькі ў яе дзяткаў? — Спытаўся адзін з радыёслухачоў.

— Я скончыла Мінскі дзяржаўны медыцынскі інстытут. Маю дзве даразлыя дачкі і ўнучка.

Сяргей КУРКАЧ.

На выпадках такіх пранікненняў наша імунная сістэма валодае асаблівымі клеткамі — лейкоцытамі, якія абароняюць арганізм за кошт вылучэння шэрагу рэчываў, якія вынішчаюць няправільных гасцей. Здарова імунная сістэма здольна пастаянна процістаяць некалькім відам патэгенаў, але часам яны аказваюцца ў такой колькасці, што нашых абарончых магчымасцяў не хапае, каб перамагчы іх.

Лячэнне такіх станў заключаецца ў прыёме дастатковай колькасці хіміятэрапеўтычных прэпаратаў: антыбіётыкаў для барацьбы з бактэрыяльнымі інфекцыямі, супрацьгрыбковых прэпаратаў для барацьбы з грыбковымі інфекцыямі і нават супрацьвірусных сродкаў, хоць гэтыя патэгенаў вынішчаць значна цяжэй.

Дзе часцей за ўсё хаваюцца патэгенны? Прынята лічыць, што ў дамах — гэта туалеты і кухонная равіна. Па-за домам — басыены, бары і рэстараны, грамадскія туалеты і бальніцы. Падарэньні могуць выклікаць і іншыя месцы, з якімі, праўда, мы сутыкаемся значна радзей — гэта морі, скалярыі, пральні, малочныя кухні, заводы па вытворчасці прадуктаў харчавання, кандыцыйеры.

Скарэціць колькасць мікрабаў можна з дапамогай:

- уборкі і дэзінфекцыі. Першае дэзавяе пазбягацца ад бачнага бруду, а разам з ім і ад многіх патэгенных мікраарганізмаў, другая пазбягае нас ад нябачных забруджванняў, у прыватнасці, бактэрыяў, у тым ліку ад тых, што выклікаюць хваробы;
- фізічнага ўздзеяння. Кладзенне, экстрэмальных тэмператур, таму заўсёды карысна падвядраць тэмпературнай апрацоўцы (звыш 70 градусаў) ежу, якая доўга захоўваецца. Выкарыстоўваецца і ультрафіялетавая апрацоўка;
- хімічных рэагентаў. Гіпахларыт (прымяняецца для абеззаражвання вады); моцныя акісляльнікі, такіх, як хлорная вапна, пераксід вадароду (выкарыстоўваецца, напрыклад, для стэрылізацыі памешаньняў, адбывання) і азон (для дэзінфекцыі вады); хлорфенолаў, такіх, як трыкласан (антыбактэрыяльны агент, які ўваходзіць у склад мыла, зубной пасты, супрацьмікробных мазяў); амоніевыя солі, такіх, якія цэнтрымід (адзенне, вырабленае з валокнаў, у склад якіх уваходзіць амоніевая соль, пазбягае непрыемнага паху, які выклікаюць бактэрыі скуры).

Вядучая рубрыка Святлана БАРЫСЕНКА.

У Швецыі расце сэксуальна актыўнасць 70-гадовых

За апошнія 30 гадоў у Швецыі павялічылася колькасць сэксуальна актыўных мужчын і жанчын ва ўзросце 70 гадоў. Адначасова павялічылася колькасць пажылых шведаў, задаволеных якасцю свайго паловага жыцця, паведамляе British Medical Journal.

Навукоўцы з Універсітэта Гётэбарга параўналі дадзеныя аптытаняў, якія праводзіліся ў перыяд з 1971 па 2001 год. Высветлілася, што за

паказаны перыяд колькасць пажылых жанатых мужчын, якія вядуць актыўнае паловае жыццё, павялічылася з 52 да 68 працэнтаў, замужніх жанчын — з 38 да 56 працэнтаў, адзіночкі мужчын — з 30 да 54 працэнтаў, адзіночкі жанчын — з 0,8 да 12 працэнтаў. Таксама за 30 гадоў павялічылася колькасць 70-гадовых жанчын, цалкам задаволеных сваім паловам жыццём, а таксама жанчын, якія дасягаюць аргазму падчас сэксу.

паказаны перыяд колькасць пажылых жанатых мужчын, якія вядуць актыўнае паловае жыццё, павялічылася з 52 да 68 працэнтаў, замужніх жанчын — з 38 да 56 працэнтаў, адзіночкі мужчын — з 30 да 54 працэнтаў, адзіночкі жанчын — з 0,8 да 12 працэнтаў. Таксама за 30 гадоў павялічылася колькасць 70-гадовых жанчын, цалкам задаволеных сваім паловам жыццём, а таксама жанчын, якія дасягаюць аргазму падчас сэксу.

